

NATUURGEBIEDSPLAN

Veenweiden-Midden Zuidplas

Driebruggen
Boskoop
Krimpenerwaard
Lopikerwaard
Reeuwijk en Zaanse Rietveld
Zuidplas

3.677 ha

1. Inhoudsopgave

1. Inleiding

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Algemeen

2.1.1 Ligging natuurgebieden en bestuurlijke inzet

2.1.2 Bodem en water

2.1.3 Landschap

2.1.4 Natuur

2.1.5 Archeologie

2.1.6 Aandachtspunten

2.2 Deelgebied

2.2.1 Driebruggen

2.2.2 Boskoop

2.2.3 Krimpenerwaard en Lopikerwaard

2.2.4 Reeuwijk en Zaanse Rietveld

2.2.5 Zuidplas

2.3 Natuurdoelen: mogelijkheden voor de toekomst

2.3.1 Lange en korte termijnvisie

2.3.2 Driebruggen

2.3.2.1 Sluipwijk

2.3.2.2 Oukoop-Noord

2.3.2.3 Negenviertel

2.3.2.4 Lang Roggebroek

2.3.2.5 Oukoopse en Steinse kade

2.3.2.6 Stein en Gemaal Stein

2.3.2.7 Enkele Wiericke

2.3.3 Boskoop

2.3.3.1 De Oostgouwe

2.3.3.2 Voorofsche polder

2.3.4 Krimpenerwaard en Lopikerwaard

2.3.4.1 Kromme Geer en Zijde

2.3.4.2 De Nesse

2.3.4.3 Berkenwoude

2.3.4.4 Kattendijksblok en Middelblok

2.3.4.5 Veerstablok en Het Beijersche

2.3.4.6 Hoog en Laag Bilwijk

2.3.4.7 Bergambacht Oost en West

2.3.4.8 Den Hoek

- 2.3.4.9 Bakkerswaal
 - 2.3.4.10 Hoge Boezem
 - 2.3.4.11 Groote Draakpolder
 - 2.3.4.12 Hoonoord
 - 2.3.5 Reeuwijk en Zaanse Rietveld
 - 2.3.5.1 Reeuwijk (Tempel, Steekt, Oud-Bodegraven)
 - 2.3.5.2 Zaanse Rietveld
 - 2.3.6 Zuidplas (Vierde Tocht, De Krom, Land van Tober)
 - 2.4 Verbindingszones
 - 2.4.1 Reeuwijk en Zaanse Rietveld
 - 2.4.2 Driebruggen
 - 2.4.3 Krimpenerwaard en Lopikerwaard
 - 2.4.4 Zuidplas
 - 2.5 Recreatie
- 3 Subsidieregeling natuurbeheer 2000
- 3.1 Doel van de regeling
 - 3.2 Subsidiemogelijkheden
 - 3.3 Agrarisch natuurbeheer
 - 3.4 Verwerving en koopplicht
- 4 Uitvoering
- 4.1 Gevolgen voor andere plannen
 - 4.2 Subsidie aanvragen
 - 4.3 Subsidieperiode
 - 4.4 Meer informatie

Kaart 1	Geeft een overzicht van de (deel)gebieden onder de werkingssfeer van het natuurgebiedsplan Veenweiden-Midden Zuidplas
Kaart 2 t/m 6	Geven de begrenzing aan van de deelgebieden in het natuurgebiedsplan Veenweiden-Midden Zuidplas
Bijlage 1	Begrippenlijst
Tabel 1	Natuurdoelen en doelpakketten (agrarisch) natuurbeheer

1. Inleiding

Met uitzondering van de Zuidplas maken de boven genoemde gebieden deel uit van het veenweidengebied. Het gebied de Zuidplas is een droogmakerij en valt binnen de grens van het Strategisch Groen Project Zoetermeer-Zuidplas (SGP). De veenweidengebieden maken deel uit van landinrichtingen (LI) in uitvoering met uitzondering van polder Steekt en de Binnenpolder. De projectuitvoeringen zijn in verschillende stadia van besluitvorming en beleidsontwikkeling en beogen de diverse functies in de gebieden, zoals landbouw, landschap, natuur en recreatie, te versterken en te ontwikkelen door middel van inrichting en herverkaveling. Daarbij worden tevens betere milieu en waterkwaliteiten nagestreefd. De provincie Zuid-Holland verwacht de natuurdoelstellingen uit de Provinciale Ecologische Hoofd structuur (PEHS) in 2013 te hebben gerealiseerd. Op enkele uitzonderingen na (o.a. Boskoop, Zuidplas) zijn in het Streekplan Zuid-Holland Oost de deelgebieden aangeduid als (te realiseren of gerealiseerd) natuurgebied.

Dit natuurgebiedsplan komt in de plaats van enkele, reeds eerder vastgestelde begrenzings in het kader van de Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling (Rbon). Reden hiertoe is dat op 1 januari 2000 de Rbon is overgegaan in de Subsidieregeling Natuurbeheer 2000. Dit betreffen het Begrenzingsplan Boskoop, Beheersplan Driebruggen e.o., Beheersplan Zuidwest-Utrecht en Beheers- en Begrenzingsplan Krimpenerwaard I en II. Gelet op de nota Ambities Natuurbeleid in Zuid-Holland, streekplan Zuid-Holland Oost en uitwerkingen in het kader van de landinrichting zijn verder de gebieden Zaanse Rietveld, Zuidplas en (uitbreiding) Reeuwijk in het natuurgebiedsplan opgenomen.

Enkele natuurgebieden uit de landinrichtingen Driebruggen, Krimpenerwaard en Lopikerwaard worden in dit plan begrensd in het kader van de Subsidieregeling Natuurbeheer, doch zijn strikt genomen onderdeel van de uitwerking van de zogenoemde 'Robuuste Zone'. Het betreffen de gebieden Enkele Wiericke, Hoge Boezem, Uiterdijken (Grote Draakpolder), Bergambacht Oost (Franse Kade), Laag Bilwijk en gebiedsdelen van De Nesse en Den Hoek. De gebieden voldoen aan de randvoorwaarden van de Robuuste Zone, zoals die zijn opgesteld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Naast de hoofdfunctie van 'Ecologische verbinding' kunnen de gebieden tevens een functie krijgen in het verbeteren van de waterkwaliteit ten behoeve van de overige natuurgebieden. In de Hoge Boezem zijn er mogelijkheden voor combinaties met de opvang van water en cultuurhistorie. De gebieden zijn nader aangeduid op de overzichtskaart. De realisatie van genoemde gebieden zal mede plaatsvinden binnen de financiële kaders van de uitwerking Robuuste Zone.

In een natuurgebiedsplan worden de begrenzings aangegeven van de natuurgebieden, de gewenste natuurdoelen en bijbehorende subsidiemogelijkheden. De begrenzing en keuzen van natuurdoeltypen hebben plaatsgevonden op basis van een beoordeling van de actuele, potentiële en bestaande natuur en landschapswaarden. Daarbij is binnen de gestelde beleidskaders zo mogelijk rekening gehouden met de agrarische en hydrologische situaties en gekeken is naar de mogelijkheden van duurzaam waterbeheer. Bij de uitwerking is de ecologische samenhang met de bestaande en nog te ontwikkelen natuurkernen als belangrijk uitgangspunt gehanteerd.

Een natuurgebiedsplan is gebaseerd op de Subsidieregeling Natuurbeheer 2000 (SN) en wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (GS). Als eerste stap in de procedure van de SN tot vaststelling van het natuurgebiedsplan VMZ hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland het ontwerp voornemen vastgesteld en zijn de gemeenten Alphen ad Rijn, Rijnwoude, Boskoop, Bodegraven, Reeuwijk, Waddinxveen, Gouda, Zevenhuizen-Moerkapelle, Moordrecht, Nieuwerkerk a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel, Ouderkerk a/d IJssel, Nederlek, Vlist, Bergambacht, Schoonhoven, alsmede de Hoogheemraadschappen van Rijnland, Stichtse Rijnlanden, Schieland en Krimpenerwaard, het waterschap Wilck & Wiericke en het Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden om advies gevraagd. Mede gelet op de adviezen is het voornemen door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland vastgesteld.

Bij het opstellen van het ontwerp-natuurgebiedsplan is daarnaast overleg gevoerd met het Zuid-Hollands Landschap, Staatsbosbeheer, met de secretarissen van de Landinrichtingscommissies Krimpenerwaard, Boskoop, Reeuwijk en Driebruggen, vertegenwoordigers van de gemeenten Alphen a/d Rijn, Boskoop, Waddinxveen, Reeuwijk, Moordrecht, alsmede met vertegenwoordigers van het SGP Zoetermeer-Zuidplas, de Westelijke Land en Tuinbouworganisatie (WLTO), de WLTO afd. Reeuwijk/Driebruggen, Agrarische Natuurvereniging Weide & Waterpracht, de Stichting Molenkolk, het Hoogheemraadschap Schieland, het Zuiveringsschap Hollandse Eilanden, de waterschappen De Oude Rijnstromen en Wilck & Wiericke, de Dienst Landelijk Gebied te Voorburg en enkele particulieren. Voor zover passend binnen de beleidsdoelstellingen zijn de adviezen en opmerkingen in het ontwerp-natuurgebiedsplan meegenomen. Het ontwerp-natuurgebiedsplan heeft ter visie

gelegen. In de nota van beantwoording is een reactie gegeven op de ingekomen bedenkingen. De bedenkingen op het ontwerp-natuurgebiedsplan hebben geleid tot enkele aanpassingen van het natuurgebiedsplan.

In dit plan wordt in totaal circa 3670 ha natuurgebied begrensd. Binnen de natuurgebiedsbegrenzing zijn integraal enkele ecologische verbindingzones uit de PEHS opgenomen. De overige verbindingen in het plangebied zullen in een later stadium separaat van dit plan worden uitgewerkt. Voor de realisering van de ecologische verbindingzones kunnen ook andere financieringsbronnen dan de Subsidieregeling Natuurbeheer 2000 worden benut. De in het plan opgenomen en te realiseren natuurdoelen zijn of worden overgenomen op de provinciale natuurdoeltypenkaart. Binnen de in dit plan begrensde natuurgebieden vervalt de begrenzing als beheersgebied ex SAN in het kader van het beheersgebiedsplan Zuid-Holland.

Op de procedure SN is de Algemene wet bestuursrecht (Awb), artikel 18, afdeling 3.5, van toepassing.

Leeswijzer:

In het volgende hoofdstuk wordt een algemene gebiedsbeschrijving gegeven en een nadere beschrijving van de deelgebieden Driebruggen, Boskoop, Krimpenerwaard en Lopikerwaard, Reeuwijk en Zaanse Rietveld en Zuidplas. Verder omvat dit hoofdstuk een omschrijving van de bestaande natuurwaarden en gewenste natuurdoelen met een lange en korte termijnvisie, de ecologische samenhang, recreatiemogelijkheden en de (gewenste) waterhuishouding per deelgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de subsidiemogelijkheden en -middelen van de uitgewerkte natuurdoelen en in hoofdstuk 4 worden de gevolgen voor andere plannen aangegeven en de adressen waar u meer informatie kunt krijgen.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Algemeen

2.1.1. Ligging natuurgebieden

Dit natuurgebiedsplan bestrijkt de oostzijde van Zuid-Holland, globaal het gebied tussen Alphen a/d Rijn, Woerden, Schoonhoven en Rotterdam. Het plan omvat de deelgebieden Zaanse Rietveld (Polder Kerk en Zanen), Boskoop (Vereenigde polder aan de Oostzijde van de Gouwe), Reeuwijk (Polders Bloemendaal, Reeuwijk en Tempel), Driebruggen, Zuidplas (Zuidplaspolder), Krimpenerwaard en Lopikerwaard (Polder Groot Keulevaart en Polder Vlist-Oostzijde) en enkele ecologische verbindingzones (Steekt, Oud-Bodegraven). Het merendeel van de begrenzing is al eerder begrensd in het kader van de Rbon. De nog niet eerder begrensde (zoek)gebieden zijn al wel aangeduid of omschreven in het streekplan Zuid-Holland Oost, de landinrichtingsplannen Lopikerwaard, Driebruggen, Reeuwijk en Zaanse Rietveld, Boskoop, het Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas en de gebiedsaanpak Gouwe/Wiericke West.

2.1.2 Bodem en water

De meest voorkomende bodemsoorten in het plangebied zijn veen en klei op veen. De onverveende polders zijn door ontwatering sterk ingeklonken en bestaan overwegend uit bosveen, veenmosveen en rietzeggeveen. Kleiafzettingen komen langs de rivieren (Oude Rijn, Hollandsche IJssel, Gouwe, Lek en Vlist) voor. In de droogmakerij de Zuidplas is sprake van (plaatselijk ongerijpte) zeeklei.

Een belangrijke voorwaarde voor natuurontwikkeling is verbetering van de waterkwaliteit en waterkwantiteit. Het ligt in de rede dat per plangebied wordt gestreefd naar een duurzaam zoetwatersysteem met een kwaliteitsgradiënt door het gehele gebied.

Begin 2001 is de startovereenkomst Waterbeleid 21^e Eeuw (WB21) ondertekend door het Rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen. De intentie van deze overeenkomst is om via een aantal acties nader inhoud te geven aan het waterbeleid. Een van deze acties is de 'Watertoets'. De watertoets is bestuurlijk geaccordeerd door de partijen van de startovereenkomst. De watertoets is aangehaald in de PKB Vijfde Nota Ruimte Ordening (deel 3) en in het Structuurschema Groene Ruimte (deel 1). De watertoets beoogt te bewerkstellingen om alle wateraspecten vroegtijdig te betrekken bij waterhuishoudkundig relevante plannen en besluiten van Rijk, provincie en gemeenten. Hiertoe behoren onder andere (uitwerkingen van) streekplannen, bestemmingsplannen, vrijstellingen (art. 19 WRO), locatiebesluiten, (structuur)plannen, herstructureringsplannen voor landelijk en stedelijk gebied en besluiten in het kader van de ruimtelijke ordening. De realisering van natuurgebiedsplannen maakt onderdeel uit van deze toets. Dit betekent dat bij de planvorming rekening dient te worden gehouden met het waterbelang dan wel dat dit belang niet wordt gefrustreerd. Bij de inrichting van de natuurgebieden wordt het waterbelang formeel meegewogen door middel van de daartoe geëigende procedures, zoals bestemmingsplannen en peilbesluiten. In dit verband is het natuurgebiedsplan reeds afgestemd met de waterbeheerders.

In de natuurgebieden in veenweidegebied worden in ruime mate "natte" natuurdoelen nagestreefd. Hierdoor kunnen de natuurgebieden een substantiële bijdrage leveren aan integraal waterbeheer. Per gebied is gekeken op welke wijze duurzaam waterbeheer en natuurdoelen samen kunnen gaan, waarbij tevens in ogenschouw is genomen dat Zuid-Holland ten aanzien van behoud en ontwikkeling van flora en fauna ook nationale en internationale verplichtingen heeft. Bij de afwegingen in dit kader is gekeken naar de mogelijkheden van waterpeilfluctuaties in voor en najaar, waarbij in de zomermaanden nog sprake is van voldoende drooglegging om botanische waarden en weidevogel doelstellingen veilig te stellen. In het algemeen dient verdroging van het veengebied te worden voorkomen.

2.1.3 Landschap

Het landschap in het oostelijk deel van Zuid-Holland is gedurende de geologische periode van het Holoceen gevormd. Aan het eind van het Pleistoceen (ca. 10.000 jaar geleden) bestond het land uit een zwak golvend zanddek, open van karakter met spaarzame begroeiing van berken, wilgen, struiken en kruidachtige planten. Geleidelijk werd het klimaat milder en kwam de transgressie (overstroming door de zee) tot stilstand. Door de stijging van de grondwaterstand was het westelijk deel van Nederland veranderd in een uitgestrekt moerasgebied, waarin veengroei plaatsvond. Bij overstromingen door de zee zijn delen van het veen bedekt met mariene afzettingen, zoals zand en klei. Plaatselijk werd het veen weggeslagen en vervangen door mariene afzettingen. Later ontstonden

op de afzettingen dikke pakketten veen (Hollandveen) Afhankelijk van de invloed van de rivieren, de zee en het grondwater bestaat dit veen uit bosveen-zeggeveen, rietveen-zeggeveen of veenmosveen.

In de relatief rustige perioden werd de invloed van de rivieren sterker en ging de oude zeeklei langs de Oude Rijn over in rivierkleiafzettingen en ontstonden na de vorming van strandwallen weelderige vegetaties. Door ophoping van organisch materiaal ontstond een aaneengesloten veengebied tussen het zandgebied van het Gooi en kleigebied van De Biesbosch. Dit veengebied kende een natuurlijke afwatering in de vorm vanveenstromen zoals de Rotte, Gouwe, Vlist en Meije.

De veensoorten zijn in te delen naar de plantengemeenschappen van waaruit het veen is ontstaan, zoals bosveen (Krimpenerwaard, Lopikerwaard, Driebruggen, Reeuwijk en Boskoop), veenmosveen (Zuidplas) en zeggeveen (rond Gouda) Niet iedere veensoort was geschikt voor turfwinning, zodat er onverveende polders overbleven.

Het plangebied kan globaal in twee hoofdlandschapstypen worden ingedeeld: de veenweidegebieden en de droogmakerijen. Kenmerkende landschapsvormen zijn de onverveende bovenlanden langs de Hollandsche IJssel, de veenweidegebieden, plassen en petgaten in de waarden, de droogmakerijen en het rivierengebied. Opvallend zijn de overgangen naar open water, het slagenlandschap, de openheid en lineaire structuren als Tiendwegen, boerderijstroken en polderkaden. De Zuidplas en Middelburg-Tempelpolder zijn verveend. Langs de rivieren is op enkele plaatsen nog sprake van uiterwaarden De rivieren zijn beeld dragers doordat ze hoger liggen dan de omringende graslanden.

De gronden binnen het plangebied worden voornamelijk landbouwkundig gebruikt als grasland ten behoeve van de veehouderij en op sommige plaatsen ook voor sierteelt. In de droogmakerijen is plaatselijk ook akkerbouw aanwezig.

Het beleid is erop gericht om de openheid van het landschap te behouden en waar nodig te versterken. Aan de gebiedsranden kan sprake zijn van enige verdichting. Voor het onderhoud en beheer van landschapselementen kan buiten de natuurbegrenzings van dit natuurgebiedsplan subsidie worden verkregen middels het Landschapsbeheersplan Groene Hart (Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer)

2.1.4 Natuur

De openheid en gevarieerdheid van het landschap zorgt ervoor dat op veel plaatsen in de veenweidegebieden een goede vogelstand aanwezig is. Daarnaast zijn in het gebied op enkele plaatsen nog waardevolle grasland, sloot en oevervegetaties aanwezig. In de winter is het veenweidegebied met name van belang als doortrek, rust en foerageergebied voor wintergasten. Afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden komen in de genoemde gebieden verder diverse soorten zoogdieren, vissen en insecten voor. Een flink aantal voorkomende soorten in de gebieden is wettelijk beschermd, zoals de Groene glazenmaker, Kleine modderkruiper, Kleine watersalamander, Ringslang, Groene en Bruine kikker, maar ook planten als de Zwanebloem en vogelsoorten als Grutto, Tureluur en Zwarte stern.

Het beleid van de provincie is erop gericht om de aanwezige natuurwaarden zoveel mogelijk te behouden en zo mogelijk verder te ontwikkelen. Daarnaast is het uitgangspunt om natuurwaarden, die in de loop der tijd door gebiedsintensivering verloren zijn gegaan of versnipperd, zo mogelijk weer in oorspronkelijke ecologische samenhang en met voldoende gebiedsoppervlak te ontwikkelen. In het veenweidegebied gaat het dan vooral om "natte" natuur met moerasstructuren, rietland, plasdras situaties, open water, vochtige en natte graslanden met plaatselijk schrale omstandigheden. Bij deze doelstellingen past een gevarieerde flora en fauna, die karakteristiek is voor de veenweidegebieden. Bij de planvorming en inrichting van natuurgebieden dient mede aandacht te worden besteed aan soortbescherming. De te bereiken natuurkwaliteit zal sterk afhankelijk zijn van de abiotische omstandigheden en hydrologische mogelijkheden.

Voor agrarisch natuurbeheer buiten de natuurgebiedsbegrenzing is door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland het Beheersgebiedplan Zuid-Holland (2001) vastgesteld. Binnen de kaders van dat beheersgebiedsplan en de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer kan subsidie worden verkregen voor bijvoorbeeld weidevogelbeheer en beheer van perceelsranden. In het beheersgebiedplan vallen de gebieden de Zuidplas, Boskoop, Reeuwijk en Driebruggen onder Deelgebied "Rijnstreek". De Krimpenerwaard en Lopikerwaard vallen onder Deelgebied "De Waarden" (peildatum april 2004) Reeds afgesloten beheersovereenkomsten ingevolge de Rbon worden door de natuurgebiedsbegrenzing niet gewijzigd.

2.1.5 Archeologie

In de rapportage Cultuur Historische Hoofdstructuur (CHS) van de regio Krimpenerwaard en Gouwestreek (2003) worden de provinciale toetsingscriteria voor de beoordeling van ruimtelijke plannen uitgewerkt. Deze criteria zijn verwoord in de streekplannen en nota planbeoordeling. Zo dienen onder andere provincie, gemeenten en waterschappen bij het ontwikkelen van plannen rekening te houden met cultuurhistorische waardevolle structuren. Uit de overzichtskaart blijken er op veel plaatsen in het plangebied trefkansen te zijn met archeologische waarden. Verder wordt met name de kern van de Krimpenerwaard landschappelijk hoog gewaardeerd met zeer waardevolle landschappelijke lijnen, net zoals het voorkomen van wielen, molens en eendenkooien. Cultuurhistorisch zijn de oude boerderijstroken waardevol, o.a. langs de Vlist en in de Krimpenerwaard. Bij de planvorming en inrichting van natuurgebieden dient rekening te worden gehouden met de waardenkaart voor archeologie, landschap en nederzettingen.

2.1.6 Aandachtspunten

Het overheidsbeleid is er mede op gericht om het landelijk gebied te behouden, te versterken en in bepaalde gevallen landschappelijk te ontwikkelen. In het plangebied liggen, met name in de Gouwestreek, verspreid diverse glastuinbouwbedrijven, sierteeltlocaties en een enkele locatie met mogelijk bodemverontreiniging. Voor een optimaal en eenduidig waterbeheer en een doelmatig natuurbeheer, kan het noodzakelijk zijn om enkele locaties te verplaatsen of te saneren. Deze locaties zijn in de begrenzing opgenomen om een eventuele uitplaatsing, beter mogelijk te maken. Hierbij dient vermeld dat het natuurgebiedsplan geen sancties oplegt in deze. Verstedelijkt gebied, glas en tuinbouwlocaties en erven aan de rand van natuurgebieden, die niet van grote invloed zijn op de doelstellingen van het natuurgebied, zijn in principe buiten de begrenzing gelaten. De gebiedsbegrenzingslijnen zijn zodanig gekozen dat er logische en in het veld herkenbare grenzen ontstaan.

Op enkele plaatsen zijn de bestaande infrastructuur en autonome ontwikkelingen (onder andere verdichting bebouwingslinten, verbreding wegen) aandachtspunten bij de verspreiding en migratie van flora en fauna. Bij de planvorming en inrichting van natuurgebieden en ecologische verbindingzones kan hier slechts ten dele rekening mee worden gehouden. Bij de uitvoering van (infrastructuur) werken dient in principe te worden bekeken in hoeverre de barrières kunnen worden geslecht ten behoeve van een zo optimaal mogelijke, ecologische samenhang tussen natuurkernen.

Recentelijk is door de overheid besloten om gebieden aan te wijzen als ganzenopvanggebied. In dit natuurgebiedsplan zijn in principe gebieden met natuurdoelstellingen als "weidevogelgebied" en "bloemrijk grasland" geschikt voor deze opvangfunctie. Per 28 juli 2005 heeft de provincie foerageergebieden voor overwinterende ganzen aangewezen. Een groot deel van de Krimpenerwaard is aangewezen als foerageergebied

2.2 Deelgebied

2.2.1 Driebruggen

Ligging deelgebied en natuurinzet

Het gebied Driebruggen e.o. is reeds ingevolge de Rbon begrensd in 1994 en wordt onderscheiden in een gebied rond Driebruggen en een gebied ten oosten van Waddinxveen (Bloemendaal). Het gebied Bloemendaal wordt verder behandeld bij deelgebied Reeuwijk. Driebruggen ligt grotendeels ten oosten van de Reeuwijkse Plassen tussen de spoorlijn Gouda-Utrecht en de Rijksweg Gouda-Utrecht.

Driebruggen bestaat uit de gebieden Enkele Wiericke, Sluipwijk, Waterreservaat, Lang Roggebroek, Stein, Gemaal Stein, Oukoop en Negenviertel, Oukoopse Kade en Steinse kade. De gebieden Ruige Weidse Achterkade en Groot Hekendorp liggen nu in de provincie Utrecht. In totaal omvat de functieverandering in het Zuid-Hollandse deel 401 ha landbouwgrond naar natuurgebied. Inmiddels is het grootste deel daarvan verworven door Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) van het ministerie van LNV. Deze gronden zijn of worden overgedragen aan Staatsbosbeheer. Dit betekent dat binnen het kader van de Landinrichting Driebruggen nog een gering deel voor natuurdoeleinden dient te worden verworven.

Voor de realisering van de ecologische verbindingzone Enkele Wiericke (100 ha) zijn de benodigde gronden beschikbaar. Een deel (8 ha) ten noorden van Rijksweg A12 is begrensd. De Landinrichtingscommissie Driebruggen verwacht de overige hectares in 2004 op locatie te kunnen toedelen via het 'Plan van Toedeling'. Om die reden is de betreffende zone grotendeels begrensd als 'zoekzone Nieuwe Natuur'. De realisering en financiering van de zone geschieden in het kader van de

'Robuuste Zone'. De uitgangspunten en na te streven natuurdoelen zijn conform het landinrichtingsplan en het rapport Ecologische Verbindingszones in Zuid-Holland in dit plan opgenomen.

De natuurbeheerder in het gebied is Staatsbosbeheer. Voor de begrensde gebieden in Driebruggen is geen subsidie voor functieverandering in het plan opgenomen, hetgeen betekent dat in deze gebieden geen particulier natuurbeheer wordt voorgestaan.

Bodem en water

De grondsoort is overwegend veengrond. Slechts op een klein oppervlak komt klei op veen voor met een maximaal kleidek van 0.80m. Als gevolg van overstromingen van de Hollandse IJssel en de Oude Rijn zijn stroomruggen ontstaan. Achter deze zandige stroomruggen ligt een brede strook zware klei.

In het gebied is sprake van grondwatertrap II (gemiddeld laagste grondwaterstand van 40-80 cm beneden maaiveld) aangetroffen. De polder liggen globaal tussen 1.5m -NAP tot 1.9m -NAP, met uitzonderingen bij Korte Hoeven (2.1m -NAP) en Hekendorp (0.8m -NAP)

Binnen het waterstreefbeeld is het bij de inrichting van de natuurgebieden uitgangspunt om het (gebiedseigen) water zo lang mogelijk vast te houden. Naast dynamisch peilbeheer en mogelijk een hoger waterpeil wordt tevens gestreefd naar een verbetering van de waterkwaliteit. Dit geldt binnen dit plan vooral voor de gebieden waar "natte en schrale natuurdoelen" worden nagestreefd.

Landschap

Driebruggen maakt deel uit van het Utrechts - Zuid-Hollands veenweidengebied met zijn kenmerkende, lange en smalle kavels en relatief brede sloten met hoge waterstanden. De door sloten gescheiden opstreckende kavels worden vaak begrensd door een achterkade, achterwetering, ontginningsweg of legakker, de zogenaamde slagenverkaveling. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon is goed bewaard gebleven. Bepalend voor de verkavelingsrichting is onder meer een (voormalige) veenstroom die van Driebruggen naar Bekkenes heeft gestroomd. Plaatselijk is de invloed van het oostelijk rivierenlandschap in het gebied aanwezig. In het oostelijk deel van het gebied is de verkaveling van stroomruggen merkbaar in de vorm van boomgaarden en een overgang naar mozaïekverkaveling.

Opvallende landschapselementen zijn de beide Wiericken Deze boezemwateren liggen boven het maaiveld van de omringende polders. Samen met de dijken geven deze het landschap een reliëf. Een ander landschappelijk kenmerk is de aanwezigheid van geriefbosjes bij de boerderijen en beplante kaden. De geriefbosjes hebben veelal een oppervlak van 1 tot 10 are en zijn in de loop der jaren sterk in aantal verminderd. Verder is het gebied Oukoop-Noord (waterreservaat) landschappelijk waardevol door de grote variatie in (natte) landschapselementen. De bebouwing in het gebied beperkt zich voornamelijk tot verspreid liggende boerderijen en daggelderwoningen, die meestal langs de ontginningswegen staan.

Natuur

De botanische waarden in het gebied beperken zich voornamelijk tot de slootkanten. Hier komen soorten voor als Wateraardbei, Tweerijige zegge, Echte koekoeksbloem en Dotterbloem. In de sloten komt plaatselijk Krabbescheer voor. In de wegbermen, langs de Enkele Wiericke en de spoorlijn worden eveneens nog waardevolle vegetaties aangetroffen. In de polders Stein Noord en Lang Roggebroek groeien op enkele percelen in de natuurgebieden nog Kievitsbloemen. Buiten de natuurgebieden is de soort nagenoeg verdwenen.

Driebruggen was en is nog steeds een gebied met een rijke en gevarieerde weidevogelstand. Grutto, Slobeend, Zomertaling en Gele kwikstaart waren algemene broedvogels, terwijl ook de Zwarte stern veel voorkwam. Door intensivering van de landbouw is het aantal weidevogels de laatste jaren sterk teruggelopen (Staat van de natuur 2002) In de natuurgebieden is de terugloop minder sterk. De Kievit, een soort die vroeg broedt en gemakkelijk overgaat op een tweede broedsel, heeft minder last van de intensivering. Door actief weidevogelbeheer op basis van de SAN trachten agrariërs de weidevogelstand in Driebruggen te verbeteren. Delen van Polder Stein en Oukoop zijn begrensd als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn.

In het waterreservaat wordt regelmatig een aantal interessante moeras en rietvogels aangetroffen. Het betreffen onder andere Grote karekiet en Waterral.

In en rond de watergangen komen in het gebied de Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Stekelbaars, Bittervoorn, Zwanenmossel en veel soorten waterinsecten voor. De Enkele Wiericke onderscheidt zich van andere gebieden omdat hier relatief veel soorten dagvlinders

voorkomen, onder andere het Hooibeestje. Doordat in Driebruggen veel lijnvormige elementen voorkomen is het gebied ook vrij rijk aan vleermuizen. Een in nationaal opzicht belangrijke populatie van de Ringslang komt voor langs de geluidswal van de Rijksweg A12 en in de moerasgebieden nabij en rond de Reeuwijkse Plassen.

Aandachtspunten

De Rijksweg A12 en de Hollandse IJssel belemmeren de verspreiding en migratie van diverse soorten flora en fauna tussen de natuurkernen van het Nieuwkoopse Plassengebied, Reeuwijkse Plassen en de Krimpenerwaard en Lopikerwaard. Extra aandacht dient te worden besteed aan de ecologische passagepunten bij werkzaamheden aan de infrastructuur (bijvoorbeeld mitigerende maatregelen bij een verbreding van de A12) en de inrichting van natuurgebieden en ecologische verbindingzones.

2.2.2 Boskoop

Ligging deelgebied en natuurinzet

Deelgebied **Boskoop** is gelegen aan de west en oostzijde van de Gouwe, ter hoogte van de kernen Boskoop en Waddinxveen.

In het Begrenzingsplan Boskoop (december 1999) zijn, conform het Landinrichtingsplan Boskoop, reeds verschillende gebieden ingevolge de Rbon begrensd als natuureservaat (69 ha). De landinrichtingscommissie achtte compensatie van natuur en landschap in het plangebied van de landinrichting noodzakelijk, omdat door de omzetting van grasland in boomteelt veel groene waarden verloren gingen. Het betreft de begrenzing van (delen van) de Voorofsche Polder, Kort Bloemendaal, De Lansing en Zwarteweg, de verbindingzones Randenburg, Lansing-Randenburg-Bloemendaal, Rijnveld-Steekt en Halve Raak-Toegangswetering. Dat begrenzingsplan is om diverse redenen niet meer actueel. De Rbon is vervangen door de Subsidieregeling Natuurbeheer 2000, waarbij nu particulier natuurbeheer tot de mogelijkheden behoort. Verder kan binnen de randvoorwaarden van de regeling subsidie worden verleend voor het beheer van bestaande natuurgebieden. Daarbij liep parallel aan de procedure van de natuurgebiedbegrenzing de procedure tot herziening van het streekplan Zuid-Holland Oost, waarbij het vigerende natuurbeleid rond Boskoop opnieuw is getoetst. Omdat vanuit de streek werd aangegeven dat er belangstelling was voor particulier natuurbeheer en er vanuit de boomteeltsector wensen lagen voor een gebiedsaanpassing voor boomteeltontwikkeling is medio 2003 door de Dienst Landelijk Gebied onderzocht in hoeverre maatwerk kon worden geleverd. Hiertoe is overleg gevoerd tussen vertegenwoordigers van de Provincie Zuid-Holland, de gemeenten Waddinxveen, Reeuwijk en Boskoop, Weide en Waterpracht, de Stichting Molenkolk, het Waterschap Wilck & Wiericke, Staatsbosbeheer, de landinrichtingscommissie Boskoop en enkele particulieren. Na afweging van diverse belangen is door de Landinrichtingscommissie Boskoop medio 2003 een nieuw begrenzingsvoorstel gedaan. In dit nieuwe voorstel is ook een gebiedsdeel opgenomen dat in het streekplan Zuid-Holland Oost valt binnen de boomteeltcontour. Het voorstel van de landinrichtingscommissie is overgenomen in dit natuurgebiedsplan, met dien verstande dat in overleg met enkele agrariërs de begrenzing van het gebied iets ruimer is genomen.

De begrenzing omvat het reeds bestaande natuurgebied Voorofsche Polder (31 ha) aan de westzijde van de Gouwe. Dit gebied dient ingevolge de SN nog te worden begrensd om in aanmerking te komen voor subsidie voor weidevogelbeheer. De Voorofsche Polder wordt beheerd door Zuid-Hollands Landschap, maar zal in de toekomst in eigendom en beheer komen bij Staatsbosbeheer. Verder is een aaneengesloten gebied, genoemd De Oostgouwe (51 ha), deels begrensd in de Vereenigde Polder aan de Oostzijde van de Gouwe en deels begrensd als nader uit te werken gebied. Hierin is de oude begrenzing Kort Bloemendaal en de ecologische verbinding Lansing-Randenburg-Bloemendaal integraal opgenomen.

De "oude" begrenzings De Lansing en Zwarteweg, de houtakkers Rijnveld-Steekt en Halve Raak-Toegangswetering en de verbinding Randenburg zijn niet meer in dit plan opgenomen. Met uitzondering van de verbinding Randenburg betreffen het voornamelijk bestaande landschapselementen (houtakkers), waarvoor binnen de kaders van de huidige SN (peildatum 2004) subsidie voor het beheer kan worden verkregen.

Binnen de begrenzing van De Oostgouwe kan subsidie worden aangevraagd voor functieverandering, hetgeen betekent dat particulier natuurbeheer tot de mogelijkheden behoort. De door BBL verworven gronden zullen worden toegeedeeld aan Staatsbosbeheer.

Bodem en water

De bodem in deelgebied Boskoop bestaat voornamelijk uit veen (bosveen en rietzeggeveen).

Waterstaatkundig valt het herinrichtingsgebied onder het Waterschap Wilck & Wiericke. Het Hoogheemraadschap van Rijnland is verantwoordelijk voor het kwaliteitsbeheer. In het gebied is overwegend grondwatertrap II aanwezig (0.40-0.80m -NAP) Het gebied ligt globaal op 1.9m -NAP. Langs de Gouwe kan van enige kwel sprake zijn.

In het totale gebied van Boskoop bestaat een tekort aan waterbergend vermogen. Redenen waarom binnen de boomteeltsector onderling overeen is gekomen dat het waterbergend vermogen in het gebied gelijk dient te blijven. Gelet op de beleidsuitgangspunten water (watertoets) is bezien in hoeverre het vasthouden van water in samenhang met de realisering van de gewenste natuurdoelen tot de mogelijkheden behoort. Omdat binnen het deelgebied wordt gestreefd naar een gevarieerde inrichting met open water, plas-dras situaties, moeras en vochtig grasland, liggen er mogelijkheden voor meer waterbergend vermogen. Via de Stichting Molenkolk is in dit verband verzocht om bepaalde percelen op te nemen binnen de natuurgebiedbegrenzing.

Landschap

Deelgebied Voorofsche polder bestaat overwegend uit lange smalle percelen grasland, haaks op de Gouwe. Aan de noord en zuidzijde staat bebouwing en aan de westzijde ligt het Gouwebos. Dit bos ligt aanzienlijk lager dan het natuurgebied.

De Oostgouwe bestaat uit een nog niet vergraven polder en wordt omgeven door droogmakerijen. Het karakter van het landschap is een slagenlandschap met cope-ontginningen. Landschappelijk gezien behoort De Oostgouwe tot de niet vergraven cope-verkavelingen. Deze zijn herkenbaar aan de lange en opgestrekte percelen. Ten oosten van Waddinxveen liggen nog graslanden met hier en daar geriefbosjes en houtakkers. In het gebied zijn relatief brede watergangen aanwezig.

De belangrijkste vorm van grondgebruik is de boomteelt. In de graslandgebieden wordt nog de rundveehouderij uitgeoefend. In het gebied komen vrij veel kleine boomteeltbedrijven voor met smalle kavels, brede sloten en een hoge grondwaterstand. De meeste boomteeltbedrijven hebben een interne onderbemaling.

Natuur

De Voorofsche polder is een relatief rijk weidevogelgebied. Het gebied vormt een waardevolle schakel tussen de weidevogelpopulaties in Reeuwijk en de Zuidplaspolder. De polder is verder belangrijk voor wintergasten. In de brede watergangen komt Krabbescheer voor. Het beheer is met name gericht op de optimalisering van de huidige natuurwaarden.

De natuurwaarden in De Oostgouwe bevinden zich voornamelijk op de nog aanwezige graslanden, de oevers, houtakkers en enkele natuurelementen. Vooral de parallel aan de Gouwe lopende weterring en de plas-dras gebiedjes tussen de weterring en de Bloemendaalseweg zijn waardevol. De graslanden zijn voornamelijk van belang als rust en foerageergebied voor weidevogels als Grutto, Tureluur en Zwarte stern. De oevervegetatie wordt gekenmerkt door soorten uit het Dotter-Koekoeksbloemtype. Plaatselijk kunnen in de brede watergangen drijftilvegetaties voorkomen met Slangenwortel. Vooral in de bestaande natte delen kunnen interessante vegetaties aanwezig zijn met zeggensoorten, Echte valeriaan en Waterscheerling. Verschillende zangvogels gebruiken de bestaande bosjes als broed, rust of foerageergebied.

Gelet op de abiotische omstandigheden en het relatief kleine oppervlak van het natuurgebied is maatwerk noodzakelijk. Enkele percelen zijn nog in volledig agrarisch gebruik bij agrariërs. Gebleken is dat deze willen meewerken aan een geleidelijke functieverandering naar natuur. De realisatie van de natuurdoelen kan plaatsvinden door particulier natuurbeheer, waarbij het inscharen van vee mogelijk blijft.

Aandachtspunten

Tussen De Oostgouwe en de Voorofsche Polder vormt de Gouwe voor enkele diersoorten een barrière in de ecologische relatie tussen het Bentwoud en de natuurgebieden in Reeuwijk (Bloemendaal) Bij de uitvoering van werkzaamheden verdient het aanbeveling om bij aansluitingen op de Gouwe te bezien of (uit)treeplaatsen en andere voorzieningen voor dieren tot de mogelijkheden behoren.

Enkele percelen in het begrensde gebied hebben, in tegenstelling tot andere natuurgebieden, geen natuuraanduiding op de streekplankaart Zuid-Holland Oost, maar vallen binnen een boomteeltcontour. Door de boomteeltaanduiding behouden betrokkenen een keuzemogelijkheid om hun bedrijf te ontwikkelen naar boomteelt. In 2005 zal voor de boomteeltcontour een nadere evaluatie plaatsvinden. Voor deze percelen zal een eventuele functieverandering naar natuur in de

evaluatie kunnen worden meegenomen. Dit kan leiden tot een partiële herziening van het streekplan Zuid-Holland Oost.

2.2.3 Krimpenerwaard en Lopikerwaard

Ligging deelgebieden en natuurinzet

De natuurgebieden in de **Krimpenerwaard en Lopikerwaard** zijn opgenomen conform de landinrichtingsplannen Krimpenerwaard en Lopikerwaard. Voor beide gebieden zijn ingevolge de Rbon eerder begrenzingenplannen opgesteld. Het betreft het Beheersplan Utrecht-West (1993), het Beheers en Begrenzingenplan Krimpenerwaard I (1994) en het Begrenzingenplan Krimpenerwaard II (1999). Het natuurgebiedsplan is voor de Krimpenerwaard een uitwerking van het vigerend streekplan. Er vindt een heroverweging van het raamplan Krimpenerwaard plaats. Indien die heroverweging Veenweidepact Krimpenerwaard leidt tot een herlocatie van de natuur zal een wijzigingsprocedure voor het streekplan en het natuurgebiedsplan in gang worden gezet.

In de Krimpenerwaard en Lopikerwaard (inclusief ecologische verbindingzones) is circa 2497 ha begrensd. Daarnaast wordt op 15 ha bestaand natuurgebied (Hoonard) in de Lopikerwaard omvormingsbeheer mogelijk gemaakt.

Deelgebied **Krimpenerwaard** is globaal gelegen tussen de Hollandse IJssel, Lek en De Vlist en bestaat uit de gebieden Kromme Geer en Zijde (131 ha), De Nesse (282 ha), Berkenwoude (201 ha), Kattendijksblok (147 ha), Middelblok (140 ha), Veerstalblok (164 ha), Het Beijerse (214 ha), Hoog Bilwijk (49 ha) en Laag Bilwijk (92 ha), Bergambacht-oost (Franse kade; 139 ha), Bergambacht-west (345 ha), Den Hoek (456 ha) en Bakkerswaal (4 ha) Een aanzienlijk deel van het gebied is reeds overgedragen aan natuurbeheerder Het Zuid-Hollands Landschap. Daarnaast zijn reeds eerder begrensde ecologische verbindingzones (30 ha) in het plan opgenomen. Het betreffen zones langs de Boezem van Bergambacht, Bergvliet, Visserskade, Elserwetering (v/h Kadijkse Vliet) en Meent-Kleine Wetering.

Deelgebied **Lopikerwaard** ligt ten oosten van De Vlist en bestaat op Zuid-Hollands grondgebied uit de delen Uiterdijken (Grote Draakpolder, 27.5 ha), Benschopper Boezem (20 ha), De Kaden (7.5 ha) en De Hoge Boezem (34 ha) De gebieden staan op de Streekplankaart Zuid-Holland Oost aangeduid als natuurgebied en liggen voorts binnen de zone, waar het Rijk de realisering van de Robuuste Zone nastreeft. Gelet op de cultuurhistorische waarden en de mogelijkheden van waterberging heeft deelgebied De Hoge Boezem naast de functie natuur in het streekplan Zuid-Holland Oost ook de aanduiding 'Piekberging studiegebied' gekregen. De realisering van dit gebied zal mede onder verantwoordelijkheid van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden tot stand komen.

Van de eerder begrensde gebieden zijn de Benschopper Boezem, de Kaden en een deel van de Grote Draakpolder reeds in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Deze bestaande natuurgebieden hoeven niet meer te worden begrensd. Resumerend resteert een begrenzing ingevolge de Subsidieregeling Natuurbeheer van circa 10 ha in de Uiterdijken (Grote Draakpolder) en 34 ha in De Hoge Boezem. De realisering van deze gebieden geschiedt binnen het kader van de Robuuste Zone.

Daarnaast is door de provincie Zuid-Holland voor de aanleg en landschappelijke inpassing van het recreatieve fietspad 273 tussen Vlist en Oudewater, alsmede ter compensatie van schade aan natuur en landschap door de aanleg van het fietspad, circa 15 ha natuurgebied verworven in de Lopikerwaard. Dit gebied (Hoonard) is vanaf 2003 in beheer bij Staatsbosbeheer. Om in aanmerking te komen voor subsidie in het kader van de Subsidieregeling Natuurbeheer tot omvorming van het (half) natuurlijke grasland naar een gebied met hogere natuurdoelstelling, is het gebied begrensd als omvormingsgebied.

In gebied De Nesse, waar een zeer 'natte' natuurdoelstelling wordt nagestreefd en in de gebiedsdelen die mede ten doel hebben de waterkwaliteit te verbeteren (zuiveringsmoerassen in Bergambacht Oost, Laag Bilwijk, Den Hoek en Bergambacht-West), ligt particulier natuurbeheer niet voor de hand. Voor de mogelijkheden voor particulier natuurbeheer in de overige en niet door BBL verworven delen van de natuurgebieden in de Krimpenerwaard en Lopikerwaard vindt de afweging plaats binnen het Veenweidepact of wordt nu al op voorhand de mogelijkheid gegeven.

Bodem en water

De bodem in de Krimpenerwaard en Lopikerwaard bestaat grotendeels uit veen en voor een gering deel (Grote Draakpolder en De Kaden) uit klei. Met veengronden worden gronden bedoeld, waarin de bovenste 0.80m meer dan de helft van de dikte bestaat uit moerig materiaal. Veengebieden zijn

gebieden die voor tenminste 50% uit veengronden bestaan. Op grond hiervan wordt het deelgebied Krimpenerwaard en Lopikerwaard gerekend tot de diepe veenweidegebieden.

Globaal liggen de gebieden aan de noordwestzijde tussen 1.4m tot 2.1m –NAP. Vanaf de Lek liggen de gebieden aan de zuidoostzijde globaal van 1.1m tot 1.7m –NAP. In de gebieden komt overwegend grondwatertrap II voor. In de kleigebieden wordt ook grondwatertrap III aangetroffen. Ongeveer 20% van het gebied bestaat uit water. De Krimpenerwaard waterde in het verleden af via deveenstroom De Loet. Met het terugvallen van de functie als bergboezem in de huidige waterhuishouding is de invloed van De Loet op het landschap sterk verminderd.

In de gebieden worden natuurdoelstellingen nagestreefd die kunnen leiden tot aanpassingen in de waterhuishouding. Peilaanpassingen kunnen niet zomaar worden uitgevoerd. Voor een wijziging van de waterpeilen dient door het Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden een aparte procedure te worden gevolgd, met een eigen rechtsgang. De begrenzing van dit natuurgebiedsplan staat derhalve los van de besluiten over de waterhuishouding.

In de Krimpenerwaard en Lopikerwaard wordt bij de inrichting van de natuurgebieden gestreefd naar duurzaam waterbeheer. De natuurgebieden liggen in zogeheten inrijgebieden, zodat het voor de realisering van natuurwaarden van belang is om te streven naar het zo lang mogelijk vasthouden van gebiedseigen water (zelfvoorzienend) en zo min mogelijk gebiedsvreemd water in te laten. Dynamisch peilbeheer behoort, qua natuurdoelstelling, zeker tot de mogelijkheden. Bij de inrichting van het gebied dient de afweging plaats te vinden in hoeverre waterbergend vermogen strookt met de na te streven natuurdoelen.

Landschap

De Waarden worden geheel omgeven door de Hollandse IJssel en de Lek. De veenstroom de Vliet vormt de scheiding tussen de Krimpenerwaard en Lopikerwaard. Kenmerkend is het onderscheid tussen de randgebieden en het middengebied. In het gebied komen naar verhouding veel eendenkooien, bosjes, plasjes en relatief brede watergangen voor. Het gebied is een slagenlandschap. Verder is het gebied rijk aan Tiendwegen. De structuur van de zones langs de rivier wordt bepaald door hoge dijken met daarop of langs de oudste bebouwing van de Waarden. Door slibafzettingen langs de rivier zijn de gronden hier steviger dan het middengebied. De streekdorpen liggen langs gegraven wateringen en niet op ophogingen. De Krimpenerwaard wordt gekenmerkt door oost-west gerichtheid, die is bepaald door de loop van de rivieren. De Krimpenerwaard waterde af via de veenstroom De Loet. Doordat beplanting langs De Loet is aangebracht is de betekenis van de waterloop voor landschap, natuur en recreatie toegenomen.

Natuur

Botanisch waardevolle vegetaties komen in de Krimpenerwaard en Lopikerwaard nog voor langs de oevers van de vele watergangen. Op de minder intensief beheerde oevers komen vegetaties voor met soorten als Echte koekoeksbloem, Dotterbloem, Kale jonker, Brunel en Reukgras en op enkele plaatsen nog Blauwe zegge. In de sloten groeit plaatselijk Krabbescheer, Stijve waterranonkel, Drijvend fonteinkruid, Gele plomp, Witte waterlelie, Watergentiaan en Gewoonsterrekroos. De graslanden zijn in het algemeen niet waardevol. De vegetatie wijst meestal op intensief grondgebruik (beemdgras-raaigras, soortenarm grasland) In enkele natuurgebieden (o.a. Veerstaalblok) komen nog botanisch waardevolle (blauw)graslanden voor.

De variatie in graslandgebruik, de natte omstandigheden, het rijke sloot en oevermilieu en de openheid van het landschap maken de Krimpenerwaard en Lopikerwaard bij uitstek geschikt als broed en foerageergebied voor weidevogels en als voedsel en rustgebied voor wintergasten, doortrekkende watervogels en steltlopers. In groot aantal broeden er Zomertaling, Slobeend, Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur en Zwarte stern, maar in mindere mate ook Graspieper, Veldleeuwerik, Kuifeend en Watersnip. De Kempfaan komt als broedvogel niet meer voor. Verder broeden en of foerageren er in het gebied soorten als Blauwe reiger, Purperreiger, Visdief, Ransuil, Torenvalk en Bruine kiekendief. In de wintermaanden is het gebied onder andere van betekenis voor wintergasten als Kleine zwaan, Smient, Wilde eend, Rietgans, Grauwe gans, Wulp, Regenwulp en Watersnip.

Plaatselijk komen in het gebied Waterspitsmuis, Bunzing en Ringslang voor.

2.2.4 Reeuwijk en Zaanse Rietveld

Ligging deelgebieden en natuurinzet

De natuurgebieden in Reeuwijk en Zaanse Rietveld maken deel uit van het Landinrichtingsplan Reeuwijk en bestaat uit de gebieden **Reeuwijk** (Reeuwijk, Bloemendaal, Tempel) en **Zaanse Rietveld**.

Het deel Reeuwijk ligt globaal ten oosten van Waddinxveen, tussen het sierteeltgebied Boskoop-Waddinxveen, de Henegouwerweg, de Reewal, Schinkeldijk en Nieuwdorperweg en Rijksweg A12 in (delen van) de polders Bloemendaal en Reeuwijk. Een deel van het gebied (65 ha in polder Bloemendaal) was reeds begrensd als reservaatgebied in het Beheersplan Driebruggen en omstreken (1994) Verder was in dat plan sprake van een begrenzing van 155 ha beheersgebied.

In het kader van de uitwerking van het Landinrichtingsplan Reeuwijk is gebleken dat in grote delen van het landinrichtingsgebied de duurzaamheid van de landbouw en duurzaam waterbeheer niet goed meer samen gaan. Een peilverlaging is vanwege de slechte bodemstructuur en mogelijke verzilting van het oppervlaktewater ongewenst en vanuit economisch perspectief onrendabel. Daarom is besloten om voor delen van het gebied een functieverandering naar waterberging en natuur na te streven, waarbij tegelijkertijd de agrarische sector extra kansen worden geboden op bedrijfsverplaatsing, verkoop van gronden en een vergoeding voor inkomstenderving door middel van (particulier) natuurbeheer. Om de functiewijziging naar natuur financieel mogelijk te maken is 250 ha (inclusief de hectares van het eerder begrensde reservaat) beschikbaar gesteld om te begrenzen als natuurgebied.

In een later stadium is in het kader van het gebiedsplan Gouwe/Wiericke West besloten om de kansen voor maatwerk in het gebied te vergroten. Voorverplaatsers en beëindigers is daarom 60 ha extra financiële ruimte beschikbaar gesteld in Tempel en Reeuwijk. Om deze inzet zeker te stellen zijn deze 60 ha in het kader van de SN eveneens begrensd, waarbij tevens ruilgebieden zijn aangegeven in de Tempelpolder en Polder Reeuwijk. Deze ruilgebieden vergroten de mogelijkheden tot grondruil en grondverwerving in het gebied, waarbij de voor natuurontwikkeling verworven -en geruilde- gronden dienen te worden ingezet binnen de natuurgebiedsbegrenzing. In het deel Reeuwijk behoort particulier natuurbeheer alleen tot de mogelijkheden in Tempelpolder-oost. In het kader van de uitkomsten van de MER zal een afweging hierover plaatsvinden. Gronden die door BBL zijn verworven voor natuur, worden overgedragen aan Staatsbosbeheer.

Deelgebied **Zaanse Rietveld** ligt globaal aan de noordzijde van Boskoop, ten westen van de Gouwe en ten zuiden van Alphen aan de Rijn en Oude Rijn in de Alpher Polder. Het gebied maakt integraal deel uit van de Groenblauwe Slinger. De Groenblauwe Slinger is de naam van het groene waterrijke gebied dat ligt tussen de grote steden in Zuid-Holland. In principe wil de provincie de gebieden binnen de Groenblauwe Slinger ook groen ontwikkelen als tegenwicht van de verstedelijking. De Groenblauwe Slinger loopt van Midden-Delfland om Delft en Zoetermeer naar het Groene Hart. Het Zaanse Rietveld vormt het eind van de slinger en sluit aan op de open gebieden van het Groene Hart tussen Alphen aan den Rijn, Utrecht en Amsterdam. Het Zaanse Rietveld is nog niet eerder begrensd als te ontwikkelen natuurgebied. Het gebied dient te functioneren als stapsteen in de ecologische verbinding tussen o.a. de waterrijke gebieden De Vlietlanden, Nieuwkoopse Plassen en Reeuwijkse Plassen.

In de Herinrichting Reeuwijk, Deelraamplan Zaanse Rietveld (december 2001) wordt invulling gegeven aan de doelstellingen die zijn geformuleerd in de Projectnota Reeuwijk. Het herinrichtingsgebied omvat ongeveer 275 ha. In de eerste uitvoeringsmodule wordt uitgegaan van ruim 45 ha voor natuur, landschap en recreatie. Besloten is om hiervan ca. 45 ha in het kader van de SN te begrenzen in het natuurgebiedsplan. Daarnaast is het doelstelling om in het herinrichtingsgebied een goede uitgangspositie te scheppen voor een duurzame en concurrerende landbouw. Van de 45 ha zijn reeds 32 ha verworven door BBL. In het natuurgebiedsplan is alleen het natuurgebied begrensd. Er wordt naar gestreefd om het natuurgebied binnen enkele jaren te realiseren.

Binnen het begrensde natuurgebied is nog voor 6 ha subsidie voor functieverandering mogelijk, hetgeen betekent dat op 6 ha particulier natuurbeheer tot de mogelijkheden behoort. De overige 32 ha zullen in eigendom en beheer komen van Staatsbosbeheer.

De ecologische verbindingzones **Polder Steekt** en **Oud-Bodegraven** liggen globaal in het gebied tussen de Gouwe, de Oude Rijn, het boomteeltgebied van Boskoop en Polder Bloemendaal. Er is sprake van twee, min of meer, west-zuidoost georiënteerde verbindingzones met dwarsverbindingen. Het betreft de primaire ecologische verbindingzone langs de Toegangswetering, Dammekade en Wonneuwetering (nr. 18 uit het rapport Ecologische Verbindingzones in Zuid-Holland) met dwarsverbindingen naar natuurgebieden in Zwammerdam-Aarlanderveen en Bodegraven (respectievelijk nrs. 19 en 20 uit het rapport Ecologische Verbindingzones in Zuid-Holland) Verbindingzone (nr. 18) loopt over een afstand van ruim 18 km van De Plas (Zoetermeer), via het Zaanse Rietveld naar Polder Bloemendaal (Reeuwijk) Daarnaast is er sprake van een

secundaire verbindingszone tussen de Oude Rijn en de N11 van Leiden naar Bodegraven, Staatsbosbeheer is in principe de natuurbeheerder. Het natuurbeheer van compensatiegronden kan echter ook door anderen plaatsvinden.

De primaire verbindingszone in Polder Steekt (nr. 18), langs de Toegangswetering en Dammekade is opgenomen in het Voorontwerpplan Ecologische Verbindingen van de Gebiedscommissie Reeuwijk. Voor de uitvoering is inmiddels 16 ha als ecologische stapsteen verworven. Deze gronden staan op de streekplankaart Zuid-Holland Oost reeds als natuurgebied aangeduid. Omdat een deel van deze stapsteen moet worden omgevormd van (half) natuurlijk grasland naar een meer natte inrichting met matig voedselrijk grasland, is het gebied op de plankaart van het natuurgebiedsplan opgenomen als omvormingsgebied. Voor het overige deel van de zone (15 ha) is voor de basisstructuur in het natuurgebiedsplan een zoekgebied van circa 50m breed opgenomen ("zoekgebied nieuwe natuur, ecologische verbindingszone")

Het aansluitende deel van bovengenoemde ecologische verbindingszone in Oud-Bodegraven (nr. 18) wordt uitgewerkt door de Landinrichtingscommissie Reeuwijk. Voor het optimaal functioneren van de ecologische verbindingszone dient 15 ha als basisstructuur natuur te worden ingericht. Voor de financiering van de basisstructuur is 8 ha in het kader van de SN beschikbaar. Langs de Wonnewetering is een zoekgebied van 50m breed in het natuurgebiedsplan opgenomen, waarbinnen deze hectares kunnen worden gerealiseerd. Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat de resterende inrichting van 7 ha kan worden gerealiseerd door middel van natuurcompensatie of anderszins. Natuurcompensatie wordt noodzakelijk indien in landinrichtingsverband bijvoorbeeld wijzigingen in de waterhuishouding worden doorgevoerd of paden worden aangelegd. Bij de aanleg van nieuwe werken ontstaan, ook buiten het zoekgebied van de ecologische verbindingszone, mogelijkheden om in overleg met betrokkenen de natuurcompensatie nader uit te werken en te (laten) beheren.

Inmiddels is een deel van de secundaire verbindingszone (genaamd Elfenbaan) langs de N11 gerealiseerd ter compensatie van de aanleg van de N11. Dit ten westen van de Gouwe gelegen deel is in eigendom bij Rijkswaterstaat en wordt inmiddels beheerd door Het Zuid-Hollands Landschap. Bij de verdere aanleg van de N11 ten oosten van de Gouwe wordt op dezelfde basis de Elfenbaan verlengd. Tevens worden daarbij (mitigerende) maatregelen genomen om de natuurdoelstellingen en ecologische relaties met de geplande natuurgebieden te versterken door rekening te houden met de primaire verbindingszones nrs. 18, 19 en 20. De Dienst Landelijk Gebied werkt in opdracht van Rijkswaterstaat de natuurcompensatie uit in overleg met onder andere de provincie Zuid-Holland en de Gemeente Alphen aan den Rijn. De uitvoering van natuurcompensatie kan structureel bijdragen tot realisatie van provinciale natuurdoelstellingen (onder andere PEHS), maar maakt procedureel geen deel uit van dit natuurgebiedsplan.

Bodem en water

Langs de Oude Rijn zijn door veelvuldige overstromingen brede stroken sediment afgezet. Dichtbij de rivier bestaan zij uit dikke lagen grof zand, verder van de rivier af uit klei van verschillende zwaarte en in lagen van afnemende dikte. De begrensdde gebieden in Reeuwijk en Zaanse Rietveld bestaan overwegend uit (koop)veengrond.

In Reeuwijk wordt binnen de begrenzing overwegend grondwatertrap II aangetroffen (gemiddeld laagste grondwaterstand 0.40-0.80m beneden maaiveld) Op veel plaatsen is een onderbemaling aanwezig. Het waterpeil in dit gebied wordt zowel in de winter als in de zomer op 2.20m –NAP gehandhaafd. De hoogteligging is globaal 1.80m tot 2.20m –NAP. In het voor en najaar staan geregeld enkele percelen (deels) onder water. Het gebied betreft een inziggebied. Het oppervlaktewater is rijk aan voedingsstoffen. In het kader van de Landinrichting wordt uitgegaan van watertoevoer uit de Oude Rijn, waardoor naar verwachting de waterkwaliteit in Reeuwijk verbetert.

Gebied Tempel is een droogmakerij. De hoogteligging is globaal op 5.10m tot 5.30m –NAP. Het oppervlaktewater is rijk aan voedingsstoffen.

Het Zaanse Rietveld ligt binnen een aaneengesloten bemalingsgebied van 552 ha, waarvan 275 ha binnen de herinrichting valt. Het polderpeil is 2.30 –NAP (peilbesluit 1995) In de zomer wordt een iets hoger peil gehandhaafd. De inlaat van water vindt hoofdzakelijk plaats vanuit de Papenvaart (indirect Oude Rijnwater) De gemiddelde drooglegging is in Zaanse Rietveld circa 0.51m. In het natuurgebied (tussen het Bedelaarsbos en de spoorlijn) is de drooglegging circa 0.20-0.40m. In de polder liggen twee meetpunten voor de waterkwaliteit. Het oppervlaktewater blijkt rijk aan voedingsstoffen. De vermesting in het gebied zal normaliter afnemen omdat het milieubeleid is aangescherpt. Bij de ecologische stapsteen worden afdammingen en een stuw geplaatst, waardoor in de stapsteen een eigen peilbeheer kan worden verkregen.

De inrichting van de ecologische verbindingzones Steekt en Oud-Bodegraven ligt bij voorkeur langs watergangen. De waterhuishouding van de zones maakt deel uit van het omringende gebied. Voor de gewenste inrichting kan het noodzakelijk zijn dat plaatselijk moet worden gegraven om de gewenste verhoudingen water, land en reliëf te verkrijgen.

Landschap

De verkaveling in Reeuwijk kan worden beschouwd als een tweede en gedeeltelijk als derde ontginning langs de Oude Rijn. De opvallende waaiervormige verkaveling is ontstaan vanuit Oud Bodegraven. Dit dorp is ontstaan op een smalle strook zware klei. Van hieruit is op een regelmatige wijze verkaveld, waarbij de kerktoren als oriëntatiepunt is aangehouden. De oorspronkelijke verkaveling is grotendeels behouden gebleven. Naar Waddinxveen toe, waar de bodem uit veen bestaat, worden de sloten geleidelijk breder als gevolg van uitbaggeren en kleine verveningen. Een deel is uitgeveend en wordt gerekend tot het droogmakerijenlandschap (Polder Middelburg en Tempelpolder) en tot veenplas en petgatenlandschap. In het gebied zijn diverse dijken en kaden karakteristiek (Winterdijk, Ringdijk en Westkade).

Gebied Tempel is een kleinschalig graslandgebied met smalle percelen en smalle sloten. In het gebied ligt de transparante lintbebouwing Reeuwijk-Tempel. Langs de randen staan verspreid boerderijen. Beelddragers zijn verder de Ringdijk en bijbehorende boezem. Naast koeien worden ook veel schapen gehouden. Plaatselijk komt sierteelt voor. Door het voorkomen van restveen in de bodem is plaatselijk enig reliëf aanwezig. Begroeiing komt voornamelijk voor bij de boerderijen.

De ten noorden van Zaanse Rietveld gelegen Oude Rijn vormt, met aan weerszijden wegen en bebouwing, een duidelijk lint in het open weidelandschap. Door het bochtige verloop van de rivier en het individuele karakter van de ontginningen is een waaiervormig kavelpatroon ontstaan. Opvallend voor de slagenverkaveling is hier de zeer grote lengte van de kavels. Aangenomen wordt dat langzamerhand de stroomruggen, op enige afstand van de Oude Rijn, door vrije vestiging bewoond zijn geraakt. Inmiddels zijn er langs het Rietveldse Pad enkele boerderijen bijgekomen, waaronder hoeve Dwarsveld. Kenmerkend in het gebied zijn het Bedelaarsbos en de watergangen Burggooi, Alphense wetering en Spijkerboorsche wetering, maar ook de infra-structuren Rijksweg Leiden – Bodegraven en Spoorlijn Alphen aan den Rijn – Gouda. Doordat van oudsher de intensiteit van het grondgebruik vanaf de bedrijfsgebouwen nabij de Oude Rijn naar het middengebied afnam, ontstond een cultuurgradiënt. Bij de bedrijfsgebouwen lag op kleigrond de meest voedselrijke graslanden, de veraf gelegen veenpercelen in het middengebied werden als hooiland gebruikt. Omdat deze hooilanden minder werden bemest, verarmde de grond en ontstonden minder voedselrijke (natte) graslanden.

De Polder Steekt en Binnenpolder vormen ruimtelijk gezien een eenheid. De polders maken deel uit van het slagenlandschap ten zuiden van de Oude Rijn, dat verkaveld is vanaf de Oude Rijn. Op de stroomruggen, ten noorden van de Spoorlijn Alphen aan den Rijn-Bodegraven en de N 11 is het grondgebruik gevarieerd. Ten zuiden van de N 11, op de klei-op-veengronden, komt voornamelijk grasland voor. Recent is in het kader van de landinrichting het gebied herverkaveld en zijn centraal door het gebied nieuwe boerderijen langs de Hoogendoornlaan gebouwd. Het oorspronkelijke patroon is gehandhaafd. Het betreft een tamelijk open weidegebied. Tussen Zwammerdam en Bodegraven vormt de lintbebouwing en beplanting langs de Oude Rijn een dichte begrenzing van de open ruimte. Zuidelijk van de Toegangswetering en Dammekade vormt het op laaggelegen boomteeltgebied van Boskoop een scherpe scheiding met het open gebied. Langs de Boskoopseweg en Dammekade staat transparante beplanting.

Het gebied Oud-Bodegraven is vergelijkbaar met het relatief open slagenlandschap van Polder Steekt en Binnenpolder. Het bebouwingspatroon van Oud-Bodegraven is afwijkend van het algemeen voorkomende dorpstype in het slagenlandschap, omdat het dorp is gelegen op een oeverwal. De oeverwal is gevormd in de tijd dat de Oude Rijn nog meanderde. De rivier heeft inmiddels een andere loop gekregen, maar de vroegere loop is nu nog herkenbaar in de vorm van Oud-Bodegraven. Naast erfbeplanting bestaat de opgaande beplanting overwegend uit wegbepanting met Els, Wilg, Es en Populier. Vooral aan de zuidwestzijde van de polder komen plaatselijk elzensingels en pest, gerief en moerasbosjes voor.

Natuur

In Reeuwijk komt plaatselijk massaal Krabbescheer voor, terwijl in de oevers soorten voorkomen als Moeraszoutgras, Pinksterbloem en Egelboterbloem. Naast de Kievit en Scholekster broeden ook de minder algemene weidevogelsoorten Grutto en Slobeend in het gebied. Ook meer kritische weidevogelsoorten als Tureluur, Slobeend, Krakeend, Kuifeend en Zwarte Stern broeden regelmatig in het gebied. Reeuwijk is dan ook een (zeer) rijk weidevogelgebied. Met name in de polder

Bloemendaal worden regelmatig Ringslang, Kleine modderkruiper en Groene glazenmaker waargenomen.

Het graslandgebied in het Zaanse Rietveld is te beschouwen als 'goed weidevogelgebied'. In het gebied komen vier beschermde (rode lijst) soorten voor. Het betreft Grutto, Tureluur en incidenteel Zwarte stern en Visdief. Verder komen nog Slobeend, Scholekster, Kievit, Wulp, Veldleeuwerik, Graspieper en Gele kwikstaart voor. Het aantal broedparen is in de loop der tijd afgenomen. De natuurwaarde van de slootkanten ligt hoger dan het provinciaal gemiddelde. De gemiddelde slootwaarde is vergelijkbaar met het provinciaal gemiddelde, maar het voorkomen van Krabbescheer is verminderd. Waardevolle graslandvegetaties zijn niet aangetroffen. In het gebied komen verder Bunzing, Wezel en Hermelijn voor en diverse soorten libellen.

Het gebied Steekt (Binnenpolder) en Oud-Bodegraven komt niet alleen landschappelijk, maar ook ecologisch gezien tamelijk overeen met het graslandgebied van Zaanse Rietveld. In de gehele strook ten zuiden van de Oude Rijn zijn rijke tot goede weidevogelpopulaties aanwezig en komen plaatselijk waardevolle sloot en oevervegetaties voor. Door het merendeels open karakter van de gebieden en het minder voorkomen van bloemrijke graslanden, ruigten en beplanting, zijn de gebieden minder rijk aan zoogdieren en insecten dan Reeuwijk.

Aandachtspunten

In de polder Reeuwijk liggen verspreid enkele glastuinbouw en sierteeltbedrijfjes. Door de opname van deze bedrijfjes binnen de begrenzing worden mogelijkheden geboden tot (vrijwillige) beëindiging of sanering hiervan door aankoop voor natuurdoeleinden. Op enkele plaatsen in Reeuwijk is planologisch ruimte gereserveerd voor uitplaatsers.

Gebied Tempel ligt in een gebied waar ook sprake is van waterberging. De scheiding tussen waterberging en natuurgebied dient goed te worden afgestemd, omdat naar verwachting sprake zal zijn van aanzienlijke verschillen in de waterhuishouding.

Doordat de uitwerking en financiering van de natuurdoelstellingen in Steekt en Oud-Bodegraven plaatsvinden door meerdere instanties, is het van belang om de ecologische samenhang goed op elkaar af te stemmen. In dit verband dient het rapport Ecologische Verbindingen in Zuid-Holland als leidraad voor de functionaliteit van de inrichting. De ecologische verbindingzones zijn indicatief aangeduid in het Streekplan Zuid-Holland Oost. **Zie onder 2.4 Verbindingszones.**

2.2.5 Zuidplas

Ligging deelgebied en natuurinzet

Het deelgebied **Zuidplas** is gelegen in de Zuidplaspolder direct ten noorden en ten zuiden van de A20, centraal tussen de kernen van Nieuwerkerk aan den IJssel, Zevenhuizen-Moerkapelle en Moordrecht. Het gebied wordt aan de noordwestzijde begrensd door de Zuidelijke Dwarsweg, aan de oost en westzijde globaal door respectievelijk Vijfde Tocht en Derde Tochtweg. Door het gebied loopt de Vierde Tocht. Het gebied is verdeeld in de gebiedsdelen **Vierde Tocht (Waterparel)**, **Land van Tober** en **De Krom(Restveen)**

De abiotische- en hydrologische omstandigheden hebben gezorgd voor unieke hydrobiologische natuurwaarden in de Zuidplas. Dit was een belangrijke reden om in het gebied een aanzienlijke natuurkern te begrenzen. Het behoud en de ontwikkeling van duurzame natuur dient in samenhang te worden gezien met o.a. het project Bentwoud en de uitwerking Driehoek Rotterdam, Zoetermeer en Gouda (RZG). De natuurkern vormt een onmisbare schakel in de groen-blauwe verbindingen tussen de duinen bij Wassenaar, Bentwoud, Krimpenerwaard en de Biesbosch. Zowel in de nota "Ambities Natuurbeleid in Zuid-Holland (1996)", het Strategisch Groenproject Zoetermeer-Zuidplas en het streekplan Zuid-Holland Oost staat in de Zuidplas reeds een natuurkern aangeduid. In het rapport Ecologische Verbindingszones in Zuid-Holland (1998) wordt de natuurkern aangegeven als stapsteen in diverse ecologische verbindingzones. De natuurkern past tevens binnen de zienswijze (gebiedsvisie) van de gemeenten in de Zuidplas om dit deel van de polder zoveel mogelijk landschappelijk open te houden en te benutten voor groene, blauwe en recreatieve functies. In het bestemmingsplan Landelijk Gebied van de gemeente Moordrecht is voor het betreffende gebied dan ook grotendeels een wijzigingsbevoegdheid van "agrarisch" naar "natuurontwikkeling" opgenomen.

Al in 1992, in de nota "Relatienota en Natuurontwikkeling in Zuid-Holland (1992)", werd 50 ha natuurontwikkeling (Vierde Tocht) en pro memorie 50 ha reservaatgebied voor de Zuidplaspolder gereserveerd. De reservering werd gezien als een opstap naar een grotere natuurkern. In het recent vastgestelde Streekplan Zuid-Holland Oost (2003) is dan ook 50 ha natuurgebied aangeduid op de

plankaart en is hierin verder opgenomen dat rond Moordrecht naar ruimte wordt gezocht voor 245 ha natuurgebied (De Krom, Land van Tober). In het beleidsplan Milieu en Water (BMW) is in de Zuidplas een zogenoemde 'Waterparel' aangegeven, waarbij het uitgangspunt is om de bijzondere ecologische (hydrologische) waarden in het gebied te behouden. Daarmee wordt tegelijkertijd grotendeels invulling gegeven aan de doelstelling tot behoud van de waterparel. Van de 317 ha is een deel reeds verworven voor natuurdoeleinden.

Over de Zuidplas vindt nadere besluitvorming plaats op basis van het Intergemeentelijke Structuurplan (ISP) van de Driehoek Rotterdam, Zoetermeer, Gouda (RZG) Dit kan inhouden dat de nu aangegeven natuurbegrenzing ten noorden van de A20 nog kan wijzigen. Het resultaat van de besluitvorming in het kader van het ISV zal leiden tot een herziening van het streekplan Zuid-Holland Oost. Deze streekplanherziening Zuidplas wordt tegelijk met het ISP opgesteld. In de streekplanherziening Zuidplas zullen de omvang, de ligging en de samenhang van de natte natuurkern ten noorden van de A20 en natuurontwikkeling ten zuiden van de A20, naast de ontwikkeling van ecologische en recreatieve verbindingen integraal worden afgewogen. Daarbij zal bepaald worden onder welke voorwaarden wonen en natuur kan worden verworven in het gebied met bijzondere waterkwaliteit (kreekruggengebied).

Binnen de begrenzing van het natuurgebiedsplan is de Dienst Landelijk Gebied de aankoper van gronden ten behoeve van natuur. Desalniettemin kunnen elders verworven gronden, via de publieke grondbank RZG, worden geruild en toegeedeeld aan de natuurlocaties. De begrenzing als natuurgebied geeft de natuuruitgangspunten aan en vormt de financiële basis voor de uitvoering. In het geval dat voor natuur aangekochte gronden toch een andere functie verkrijgen zal in principe een verevening plaatsvinden.

In ander verband onderzoekt het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard in hoeverre meer waterberging in de Zuidplas noodzakelijk is. Realisatie van waterberging kan aanvullend zijn op de Provinciale Ecologische Hoofd Structuur. In deze wordt er naar gestreefd om de landschapsecologische samenhang op elkaar af te stemmen.

De voor natuur verworven gronden komen in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Delen van de ecologische verbindingzone 35 B kunnen zowel in eigendom en of beheer komen bij Staatsbosbeheer als bij het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Voor de overige gronden binnen de begrenzing behoort subsidie voor functieverandering van agrarisch naar natuur tot de mogelijkheden, hetgeen betekent dat Particulier Natuurbeheer tot de mogelijkheden behoort.

Bodem en water

De bodem in de Zuidplas wordt getypeerd als zeekleigebied (met katteklei) met langs de randen veenrestanten van bosveen. De natuurgebieden zijn gesitueerd op dit restveen. De bovengrond van de restveengronden bestaat uit kleilig veen van minstens 15 cm dikte. De bovengrond van de zeekleigronden heeft een zware zaveltextuur. In deze gronden hebben zich vaag eneedgronden ontwikkeld. De natuurlocaties worden gerekend tot de veengronden. Als gevolg van bijzondere bodemkundige omstandigheden (combinatie van katteklei en zoete en zoute kwel) is er voor West-Europese maatstaven een uniek waterhuishoudkundig milieu ontstaan, met een voedselarm (mesotroof) milieu. Dit milieu vormt de basis van de bijzondere hydrologische waarden in het gebied.

In het streekplan Zuid-Holland Oost (1995) is op kaart 11 (blz. 40) een belangrijk deel van de Zuidplaspolder aangeduid als "ecologisch aandachtsgebied met hoge aquatische waarden". Het natuurgebied ligt binnen deze aanduiding. Onder ecologische aandachtsgebieden worden gebieden met belangrijke hydrologische waarden verstaan. Het waterbeheer in deze gebieden dient gericht te zijn op behoud van de bestaande hydrologische waarden en het realiseren van potentiële waarden. De kwaliteitsdoelstelling van het oppervlaktewater in het ecologische aandachtsgebied is gesteld op klasse III-B, zomogelijk III-A. Veel sloten in het gebied vallen reeds in deze klasse III-A. In enkele delen komt zelfs klasse II voor. Met name in de natuurgebieden is het noodzakelijk om de aanwezige kwelsituaties te handhaven en te stimuleren. Voor het grondwater wordt aangesloten bij de doelstellingen van het oppervlaktewaterbeheer.

Het zomer en winterpeil is wisselend per gebiedsdeel. De hoogte van het maaiveld is gemiddeld 5.40m –NAP. De grondwatertrap in het gebied varieert van II tot en met V; dat wil zeggen een Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand van > 40cm tot een Gemiddelde Laagste Grondwaterstand van > 60cm onder maaiveld. In de Zuidplaspolder komt zoete en zoute kwel voor. De kwaliteit van het freatisch grondwater is klasse III-A/II. Deze kwaliteitsklasse wordt beschouwd als biologisch gezond.

Landschap

De oorspronkelijke structuur in de Zuidplas is door vervening en droogmaking (1860) ingrijpend gewijzigd. Na de vervening zijn vele kaden, dijken en zelfs enkele ontginningsassen door het water weggeslagen. Alvorens de plassen droog te maken zijn plaatselijk restanten bovenland afgegraven en is een geheel nieuwe rationele structuur ontstaan, met veelal lange rechte wegen en watergangen. Hierlangs staat op regelmatige afstand één of enkele boerderijen. Kenmerkend voor deze lineaire bebouwing zijn de vele doorzichten (zichtlijnen)

Kenmerkend is het centrale middengebied met zeer grootschalige bouwlanden op de zeekleigronden. Op het restveen langs de rand van de polder zijn de gronden in gebruik als grasland. Op de smalle strook bovenland langs de noordzijde van de Hollandse IJssel vindt in toenemende mate randstedelijke ontwikkelingen plaats.

Natuur

In het gebied zijn vooral de bijzondere hydrobiologische waarden van belang. Het betreffen zowel hogere planten als kiezelwieren (diatomeeën) In de sloten gaat het om specifieke soorten als Vlottende bies, Pilvaren en Kleinste egelskop, die elders slechts op enkele plaatsen in Nederland voorkomen. Verder komen waardevolle soorten als Knolrus en Naaldwaterbies voor, die in Zuid-Holland alleen nog in de polder Nieuwkoop worden gevonden. Daarbij blijkt in de Zuidplas ook een bijzondere soortensamenstelling van (epifytische) diatomeeën aanwezig te zijn. Eén van de gevonden soorten komt bijvoorbeeld alleen nog in (zure) vennen voor. In het gebied zijn plaatselijk tevens de graslanden en oevers van waarde, maar in zijn algemeenheid niet bijzonder. Het gebied is echter wel van belang als weidevogelgebied (Kievit, Grutto, Tureluur en Veldleeuwerik) en fungeert bovendien als rust en foerageergebied voor wintergasten, meeuwen en stootvogels.

Aandachtspunten

De Rijkswegen A12 (Den Haag-Gouda) en A20 (Rotterdam-Gouda) zijn over de oorspronkelijke structuur van het gebied gelegd. Extra aandacht dient te worden besteed aan de passagepunten van (de rijks)wegen met de geplande ecologische verbindingzones in de Zuidplas tussen de natuurkern Bentwoud en de natuurgebieden in de Zuidplas, Krimpenerwaard en Reeuwijk. Langs de Hollandse IJssel zijn daartoe natuurontwikkelingsprojecten in voorbereiding in de Schanspolder en het Balkengat. Deze ontwikkelingen passen binnen de uitvoering van het Project Hollandse IJssel.

Een waterhuishoudkundige isolatie van het gebied kan noodzakelijk zijn om de hoge waterkwaliteit in het kerngebied te behouden, nu mogelijk in de Zuidplas ontwikkelingen gaan plaatsvinden die de waterkwaliteit kunnen beïnvloeden.

2.3 Natuurdoelen: mogelijkheden voor de toekomst

2.3.1 Lange en korte termijnvisie natuurgebieden

Zowel in het provinciale beleid als in de ecosysteemvisie van de Ecologische hoofdstructuur van Nederland (EHS) is het herstel en ontwikkelen van schraallandvegetaties één van de hoofdpunten voor het laagveengebied. Trilvenen, dotterbloemhooilanden en mogelijk blauwgraslanden dienen in dergelijke laagveengebieden te worden ontwikkeld. Kenmerkende soorten zijn onder andere Plat blaasjeskruid, Ronde zegge, Blonde zegge, Waterkruiskruid, Gewone dotterbloem, Melkviooltje en Spaanse ruiter. Verder wordt in de ecosysteemvisie aandacht gevraagd voor het versterken van de floristische waarden in de perceelsranden. Daarbij is het behoud en herstel van aan cultuur gebonden vegetatie van waarde. Hierbij gaat het om soorten als Echte koekoeksbloem, Moerasrolklaver, Zwarte zegge, Veldzuring en andere soorten. De mogelijkheden van deze 'lange termijn doelen' zijn betrokken bij de afweging van de gewenste natuurdoelen per gebied.

De verwachting is dat verschillende natuurdoelen (pluspakketten nat soortenrijk grasland, zeer soortenrijk weidevogelgrasland, soortenrijke plas) niet of niet op korte termijn realiseerbaar zijn. Daarom wordt in de gebieden waar pluspakketten worden nagestreefd, de eerste jaren (twee periodes van zes jaar) uitgegaan van lagere doelstellingen (basispakket plas en ven, [half] natuurlijk grasland, soortenrijk weidevogelgebied), waarbij uiteindelijk de ontwikkeling naar een hogere doelstelling (pluspakket) mogelijk is.

Naast de graslanden staan grote, begeleid natuurlijke laagveenmoerassen centraal, alsmede het streven naar een landschap met een grote mate van openheid en deels naar het behoud van de huidige verkaveling en bijbehorend slotenpatroon.

Om een aantal redenen is in dit natuurgebiedsplan niet gekozen voor begeleid natuurlijk laagveenmoeras. De voornaamste reden daartoe is, dat de gebieden voor het natuurdoeltype Laagveenlandschap te kleinschalig zijn. Bovendien betekent een begeleid natuurlijk laagveenmoeras landschappelijke verdichting, hetgeen in de meeste gebieden conflicteert met bestaande waarden in het gebied als landschappelijke openheid, plaatselijk waardevolle vegetaties en weidevogel doelstellingen.

Een inrichting met rietland en ruigte, nat schraalgrasland, bloemrijk grasland en zoetwatergemeenschap liggen meer voor de hand in de diverse natuurgebieden. Hydrologisch onderzoek zal in enkele gevallen moeten uitwijzen in hoeverre de gebieden mede kunnen functioneren als een hydrologische eenheid en duurzaam waterbeheer kan plaatsvinden. Een fluctuerend waterpeil lijkt mogelijk in de Krimpenerwaard en Lopikerwaard, Reeuwijk, Boskoop en de Zuidplas, hetgeen de natuurgebieden een meer natuurlijke dynamiek geeft. Een dergelijke inrichting sluit goed aan bij de wens tot het vergroten van mogelijkheden voor het vasthouden van gebiedseigen water in het veenweidegebied.

Gelet op de beleidsuitgangspunten en gebiedseigenschappen leidt dit in het algemeen tot gedifferentieerde gebiedsinrichtingen met brede watergangen, plassen, plas-dras situaties, moeras, bloemrijk grasland, nat en vochtig schraalgrasland, rietland en ruigte en plaatselijk langs de randen enige verdichting met struweel en plaatselijk in de Krimpenerwaard en Lopikerwaard ook moerasbos. Door een goede situering van de gewenste en mogelijke natuurdoelen, waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande hoogteverschillen, kunnen samenhangende natuurgebieden tot stand komen. In gebieden met een grotere drooglegging zullen de meer drogere natuurdoelen zich ontwikkelen, waarbij kansen liggen voor soortenrijke weidevogel populaties met kritische weidevogelsoorten als Tureluur, Watersnip, Zomertaling, Slobeend en Zwarte stern. Waar de doeltypen zoetwatergemeenschap, rietland en ruigte en struweel de overhand hebben, kan worden gestreefd naar soorten als Porseleinhoen, Lepelaar, IJsvogel en Bruine kiekendief. Bij moerasbos tevens naar soorten als Woudaap, Snor en Purperreiger.

2.3.2 Driebruggen

De natuurdoelen zijn reeds vastgelegd in het Beheersplan Driebruggen e.o. en in samenspraak met de landinrichtingscommissie Driebruggen vertaalt naar de natuurdoelen uit het handboek Natuurdoeltypen (2001) van het ministerie van LNV. De bestaande natuurgebieden worden als zodanig door Staatsbosbeheer beheerd. Slechts de ecologische verbindingszones Enkele Wiericke en Reeuwijkse Plassen (nummers 21, 38 en 39 van het rapport Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland) dienen nog nader te worden uitgewerkt en gelokaliseerd in landinrichtingsverband. Voor

het verkrijgen van subsidies in het kader van de SN is de opname van genoemde ecologische verbindingzones, de te verwerven natuurgronden en de gebieden met een weidevogelstelling in dit plan noodzakelijk. Voor een volledig overzicht zijn ook de overige, bestaande natuurgebieden in Driebruggen in dit plan opgenomen. De beschrijving hiervan is echter beperkt gehouden.

Conform het landinrichtingsplan zijn de natuurdoelstellingen primair gericht op het handhaven en ontwikkelen van weidevogelpopulaties en botanische waarden op de (randen van) graslandpercelen. Verder zijn enkele kaden botanisch en landschappelijk waardevol en kunnen kwalitatief worden verbeterd. Met het oog op veranderend beleid is een doorkijk gemaakt naar de eventuele opvangmogelijkheden in het gebied van de Grauwe gans, Kolgans en Smient. De graslanden in Polder Stein en Lang Roggebroek lijken daarvoor geschikt te zijn.

In Driebruggen gelden de natuurdoeltypen nat schraalgrasland, dotterbloemgrasland van veen en klei (Kemphaan), nat matig voedselrijk grasland, bloemrijk grasland van het zand en veengebied, waarbij voorts sprake is van goed ontwikkelde slootecosystemen (gebufferde sloot, kanaal en vaart) en plaatselijk moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland, wilgenstruweel en laagveenbos. Bij het natuurdoeltype nat schraalgrasland betreft het subtype blauwgrasland. Het natuurdoeltype nat, matig voedselrijk grasland omvat de subtypen b en c (Kievitsbloem en Pimpernelgrasland, nat matig voedselrijk weidevogelgrasland) en bij bloemrijk grasland ligt de nadruk op de subtypen a, b en c (glanshaverhooiland, kamgrasweide en bloemrijk weidevogelgrasland)

Dit leidt tot de volgende prioritaire natuurdoelstellingen per gebiedsdeel:

2.3.2.1 Sluipwijk (70 ha)

In dit gebied kan op relatief korte termijn het natuurdoeltype dotterbloemgrasland van veen en klei ontstaan en wordt vooral ingezet op het natuurdoeltype nat, matig voedselrijk grasland en bloemrijk grasland. Op de langere termijn wordt gestreefd naar de natuurdoeltypen nat schraalgrasland.

2.3.2.2 Oukoop-Noord (27 ha)

Op de korte termijn wordt gestreefd naar bloemrijk grasland (kamgrasweide), nat, matig voedselrijk grasland en in beperkte zin naar nat schraalgrasland. Op de lange termijn wordt meer ingezet op de ontwikkeling van het natuurdoeltype nat schraalgrasland en naar watergemeenschappen met een mozaïek van open water en mesotrofe verlandingsvegetaties.

2.3.2.3 Negenviertel (waterreservaat, 10 ha)

Op de lange termijn wordt, in ongeveer gelijke verdeling, uitgegaan van watergemeenschappen met een mozaïek van open water en mesotrofe verlandingsvegetaties. Het betreft de natuurdoeltypen moeras en gebufferde sloot. Daarnaast wordt beperkt ruimte geboden voor bloemrijk grasland en nat schraalgrasland.

2.3.2.4 Lang Roggebroek (42 ha)

Op korte termijn wordt uitgegaan van de natuurdoeltype bloemrijk grasland en nat matig voedselrijk grasland, op de langere termijn wordt daarbij nog uitgegaan van het natuurdoeltype nat schraalgrasland (blauwgrasland)

2.3.2.5 Oukopse en Steinse kade (2 ha)

In dit gebied wordt vooral het natuurdoeltype bloemrijk grasland nagestreefd en mogelijk naar nat schraalgrasland.

2.3.2.6 Stein (150 ha) en Gemaal Stein (1 ha)

In de polder Stein wordt het natuurdoeltype bloemrijk grasland nagestreefd. Gelet op de begrenzing van het gebied in het kader van de vogelrichtlijn ligt de nadruk van de natuurontwikkeling op weidevogelpopulaties. Het beheer is vooral afgestemd op de realisatie van dotterbloemgrasland (Kemphaan) en nat matig voedselrijk grasland (subtypen b en c) en nat schraalgrasland.

In het gebied Gemaal Stein (1 ha) wordt uitgegaan van realisering van bloemrijk grasland van het zand en veengebied.

2.3.2.7 Enkele Wiericke (100 ha)

Door de landinrichtingscommissie is een (voor)besluit genomen om reeds 8 ha te realiseren. Dit deel van de ecologische verbindingzone ligt ten noorden van de A12 aan de westzijde van de Enkele Wiericke. De locatie is van groot belang voor het functioneren van de gehele ecologische verbindingzone. Op deze plaats zal bij de inrichting van het gebied extra aandacht worden besteed

aan de passage van de A12. Juist op deze locatie is het van belang dat het gebied optimaal is voor de genoemde indicatiesoorten (zie hoofdstuk 3 Ecologische verbindingzones) en dat er voor de fauna (in de toekomst mogelijk Otter) mogelijkheden zijn om enige tijd ter plekke te verblijven, zonder te worden verstoord door betreding. Dit vergt een gevarieerde inrichting met enige verdichting. Een dergelijke inrichting dient ook ten zuiden van de A12 te worden nagestreefd. De hierna aangegeven natuurdoelstelling past binnen de kaders en randvoorwaarden, die worden gesteld ten aanzien van de realisering van de "Robuuste Zone".

Een aanzienlijk deel van de zone dient te bestaan uit een natte inrichting met veel water, plas dras situaties, riet, nat en vochtig grasland en bij de passage van infrastructuur extra verdichting met ruigte en struweel. Verder dienen in de meer omvangrijke, open gebieden op de lange termijn ook de natuurdoeltypen nat schraalgrasland en bloemrijk grasland te worden ontwikkeld.

Op korte termijn leidt dit tot een aanzienlijk oppervlak met de natuurdoelen zoetwatergemeenschap, rietland en ruigte, struweel en bloemrijk grasland. De bijbehorende natuurdoeltypen zijn gebufferde poel, gebufferde sloot, moeras en natte strooiselruigte, nat schraalgrasland, nat matig voedselrijk weidevogelgrasland, bloemrijk grasland van het zand en veengebied, wilgenstruweel en elzenbroekbos.

Zie tabel 1.

2.3.3 Boskoop

Het gebied Boskoop bestaat uit twee gebiedsdelen, namelijk het gedeeltelijk nieuw begrensde gebied **De Oostgouwe** en het reeds gerealiseerde natuurgebied **Voorofsche polder**.

2.3.3.1 De Oostgouwe

De doelstellingen in De Oostgouwe zijn veelvoudig. In de eerste plaats dient het gebied te fungeren als ecologische schakel tussen het bestaande natuurgebied in de Voorofsche Polder en de bestaande en toekomstige natuurgebieden in Reeuwijk. Dit vereist een gevarieerde, kleinschalige inrichting met relatief veel water (open water, plas-dras situaties met droogvallende delen), rietland en ruigte, landschapselementen (pestbosjes) en hoger gelegen gebiedsdelen. Daarnaast heeft het gebied potenties voor de ontwikkeling van bijzondere natuurwaarden door te streven naar het voorkomen van Krabbescheer in combinatie met de Groene glazenmaker en Zwarte stern. Nu is het gebied al belangrijk als foerageergebied voor de Grutto, Vissdief en Zwarte stern, die broeden in de Voorofsche polder en Polder Reeuwijk. Dit vraagt om behoud van de brede sloten in het gebied en een meer extensief beheer van de graslanden. Hierbij past een flexibel peilbeheer, waarbij in de zomermaanden voldoende drooglegging moet zijn om bloemrijke vegetaties te behouden of te ontwikkelen. Langs de sloten in het grasland zijn moeraszones gewenst. In deze zones komen veel grote insecten voor, die als voedsel kunnen dienen voor (jonge) sterns. Op de graslandpercelen is begrazing belangrijk, omdat daardoor een rijk bodemleven kan blijven bestaan en weidevogels hier kunnen foerageren. Het gebied is te klein voor een broedpopulatie van weidevogels. De inrichting is verder van belang voor water en rietvogels. Ten derde geeft een flexibel peilbeheer mogelijkheden voor het bergen van extra water in voor en najaar, zodat gedeeltelijk ook wordt voldaan aan de wens van duurzaam waterbeheer.

Binnen de begrenzing dient langs de watering, tussen de waterzuivering en de winterkade, een aaneengesloten ecologische verbindingzone van 30 tot 50m breedte te worden ingericht. Dit betekent een moeraszone met een oppervlak van circa 4 ha, die onder andere geschikt dient te zijn voor kleine diersoorten als Dwergmuis, Hermelijn, Ringslang, Kleine vuurvlieder en Bruine glazenmaker. Het streefbeeld is een brede, kruidenrijke moeraszone langs de watering, met op de kopse einden hier en daar open water, waarin een rijke waterplantenvegetatie aanwezig is. Verder dient de zone te bestaan (overjarig) rietland en ruigte en plaatselijk een wilgenbosje.

Voor het overige gebied (circa 47 ha) is, gelet op de weidevogel en botanische doelstelling, 75% grasland gewenst en 25% zoetwatergemeenschap, moeras en overjarig rietland met accenten hakhout (landschapselement) Een grote mate van openheid in het gebied is voor de functie als foerageergebied voor weidevogels van belang.

Resumerend is voor De Oostgouwe het natuurdoeltype Kamgrasweide van het zand en veengebied 35 ha (70%) gereserveerd en 15 ha (28%) voor de natuurdoeltypen gebufferde poel, gebufferde sloot, Waterriet en biezen, natte strooiselruigte en 1 ha (2%) Elzen-essenhakhout. De bijbehorende basis pakketten zijn (half) natuurlijk grasland, plas en ven, moeras en pluspakket soortenrijke plas. Verder is het landschapspakket hakhout en griend (3.57a) opgenomen.

2.3.3.2 Voorofsche polder

In de Voorofsche polder (31 ha) zijn de gerealiseerde natuurdoelen bloemrijk grasland (90%), zoetwatergemeenschap (8%) en struweel (2%) actueel. Het beheer is daarop reeds afgestemd.

Op 28 ha is het natuurdoeltype bloemrijk weidevogelgrasland van het zand en veengebied van toepassing. Voor 3 ha betreft het de natuurdoeltypen gebufferde sloot, waterriet en biezen en wilgenstruweel. De bijbehorende basispakketten zijn (half) natuurlijk grasland, soortenrijk weidevogelgrasland, moeras, plas en ven, struweel en de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland en zeer soortenrijk weidevogelgrasland.

Zie **tabel 1**

2.3.4 Krimpenerwaard en Lopikerwaard

Kenmerkend is de openheid van de gebieden en de grote mate van rust. De Krimpenerwaard en Lopikerwaard behoren tot de diepe veenweidegebieden. Het landschap bestaat uit grote, open ruimten met vele ondiepe sloten en tientallen diepere waterlopen. Ongeveer 20% van het gebied bestaat uit open water. De open ruimten worden gescheiden en plaatselijk onderbroken door kaden, landschapselementen als veenputten, eendenkooien, geriefbosjes en bebouwingslinten met erfbeplantingen. De openheid zorgt voor een rijke weidevogelstand.

In de landinrichtingsplannen Krimpenerwaard en Lopikerwaard, respectievelijk in de Rbon-begrenzingsplannen Krimpenerwaard I, II en Utrecht-West staan de gewenste natuurdoelen reeds omschreven. De indertijd gekozen natuurdoelen zijn niet alleen gericht op het behoud en de ontwikkeling van bestaande natuurwaarden in de natuurgebieden, maar tevens is daarbij gekeken naar de natuurpotenties. De aangegeven natuurdoelen zijn nog actueel en worden grotendeels in dit plan overgenomen. Wel dient bij de vertaling naar de nieuwe natuurdoeltypen uit het Handboek Natuurdoeltypen van LNV rekening te worden gehouden met de mogelijkheden van duurzaam waterbeheer.

In de Krimpenerwaard is reeds voor een aanzienlijk oppervlak aan natte natuurdoelen gekozen, waarbij het grondwaterregiem nagenoeg natuurlijk zal zijn. Een van de uitgangspunten is dat de grondwaterstand in de winter tot aan het maaiveld staat en in de zomer niet verder zakt dan 0.30m beneden maaiveld. Een dergelijke peilfluctuatie voldoet aan de doelstellingen van duurzaam waterbeheer. In de gebieden wordt het gebiedseigen water langer vastgehouden zodat minder gebiedsvreemd en vermest water behoeft te worden aangevoerd. In verhouding met de Rbon-begrenzingsplannen wordt substantieel meer rietland nagestreefd om de waterkwaliteit in de natuurgebieden te verbeteren. Dit is in overeenstemming met de afspraken hierover in de landinrichtingscommissie Krimpenerwaard. In dit verband is door de waterbeheerder een waterstructuurplan opgesteld. De uitwerking daarvan is conform de uitgangspunten van de landinrichting (scheiding van watersystemen voor de landbouw en natuur, benutten van kwel, conservering en dergelijke). Ook in de Lopikerwaard wordt uitgegaan van duurzaam waterbeheer. Met name in de Hoge Boezem wordt gestreefd naar overwegend natte omstandigheden.

De natuurdoeltypen in de Krimpenerwaard zijn globaal in drie hoofddoelen aan te geven. Het betreffen overwegend de doelen water en moeras (rietland en ruigte, veenmosrietland, trilveen en open water), grasland (nat schraalland en bloemrijk grasland) en bos (natuurbos en struweel). In de natuurgebiedsdelen in de Krimpenerwaard (totaal 2423 ha) komen de hoofddoelen in diverse combinaties voor. De natuurdoeltypen in de Lopikerwaard (44 ha) zijn grotendeels overeenkomstig de doelen in de Krimpenerwaard. De natuurdoelen voor de diverse ecologische verbindingszones (30 ha) in de Krimpenerwaard staan apart omschreven onder 2.4 Verbindingszones. Enkele ecologische verbindingszones in de Lopikerwaard dienen overigens in een later stadium apart te worden uitgewerkt.

Hierna wordt per gebiedsdeel aangegeven welke natuurdoelen en typen worden nagestreefd, alsmede de bijbehorende natuurpakketten aangegeven. In Tabel 1. wordt een nader overzicht gegeven.

De gebieden met een beheer gericht op bloemrijk grasland en weidevogelgrasland lenen zich in principe ook als opvanggebied voor ganzen.

2.3.4.1 Kromme Geer en Zijde (131 ha)

Het gebied wordt ook wel Oudeland genoemd, vanwege de ligging ten zuidoosten van het Oudeland. Aan de oostzijde grenst het gebied aan de Molenvliet. Ten zuiden ligt het Loetbos. De noordkant wordt begrensd door de Oudelandse weg. Het natuurgebied dient mede te functioneren als

ecologische verbindingzone (nr. 45 Rapport Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland) Zie verder onder 2.4 Verbindingzones.

Ongeveer 90% van het gebied bestaat uit grasland. Het maaiveld ligt op 1.60m –NAP. Het winter en zomerpeil is 2.20 –NAP.

In het gebied zijn botanisch waardevolle oevers aanwezig met onder andere Dotterbloem, Echte koekoeksbloem en Pinksterbloem. In het gebied is een overwegende weidevogelstelling niet haalbaar door de nabijheid van het Loetbos en verstoring door de Oudelandse weg. Daarom wordt vooral gestreefd naar moeras en vochtig schraalland. In het gebied liggen verspreid enkele pestbosjes en twee relictten van eendenkooien. Door de voornamelijk botanische doelstelling leent het gebied zich goed voor recreatief medegebruik. Op middellange termijn wordt gestreefd naar het in stand houden en of ontwikkelen van nat schraalgrasland en bloemrijk grasland. Met name in de laaggelegen percelen in het westen is de ontwikkeling van nat schraalgrasland door middel van afplaggen kansrijk. In het oostelijk deel ligt het ontwikkelen van moeras voor de hand, dit in aansluiting op de natte natuurontwikkeling ten noorden van het natuurgebied in het gebied De Nesse. Verder dienen de geriefbosjes in stand worden gehouden, gelet op de functie van het gebied als ecologische verbindingzone.

Op de korte termijn wordt gestreefd naarnatuurdoeltypen (half) natuurlijk grasland, moeras, weidevogelgrasland en geriefhoutbosje (landschapspakket) Op de lange termijn wordt gestreefd naar natuurdoeltypen als nat schraalgrasland en nat, matig voedselrijk grasland (grutto)

Resumerend betreft het de basispakketten plas en ven (3%), moeras (25%), (half) natuurlijk grasland (50%), struweel en bos (20%) en respectievelijk de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig riet; veenmosrietland en moerasheide; trilveen, nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland.

2.3.4.2 De Nesse (282 ha),

Polder De Nesse is een relatief open gebied met ver uit elkaar gelegen beplantingstroken aan de noordwestzijde (Ijseldijk, Lage Weg), centraal in het gebied (Nesse Tiendweg) en aan de zuidoostzijde (Ouderkerkse Landscheiding). Langs de Ijseldijk ligt een bebouwingslint. Oostelijk van het gebied ligt de weg Schaapjeszijde en aan de westzijde ligt Berkenwoudse Boezem. Aan de zuidkant sluit het terrein aan bij natuurgebied Kromme Geer en Zijde.

Het maaiveld ligt op 1.90 –NAP. Het streefpeil in het gebied is deels 2.21 –NAP en deels 2.50 –NAP. Het gebied is een inzigggebied, zodat zonodig ook water van mindere kwaliteit wordt aangevoerd. Gestreefd wordt naar verbetering van het oppervlaktewater door in het kader van de landinrichting een eigen watertoevoer en waterhuishouding te realiseren.

In het gebied komt Krabbescheer voor met populaties van de Groene glazenmaker. Het water is rijk aan voedingsstoffen. De oevers zijn evenwel soortenrijk met soorten als Egelboterbloem, Ruwesmele en Pinksterbloem. Het gebied is van groot belang voor de Zwarte stern en voor wintergasten en doortrekkers.

De nagestreefde natuurdoelen in het gebied zijn onder meer nat grasland, bos, rietland en ruigte. Botanische doelen (35%) zijn voornamelijk in het noordwestelijk deel gelokaliseerd. Het ontwikkelen van moeras (45%) is voorzien in het zuidwestelijk deel, waarvan 25% rietland, veenmosrietland en trilveen, 10% natuurbos en 10% open water. Deze natte ontwikkeling sluit aan bij de waarden van de Berkenwoudse Boezem. In noordoostelijke richting wordt versterking van de weidevogelstelling (20%) nagestreefd door de aanleg van plas-drassituaties met een lage graslandvegetatie. In het gebied wordt geen scherpe scheiding van natuurdoelen voorgestaan, maar een mozaïekpatroon van natuurdoeltypen. Verder wordt gestreefd naar het behoud van het geknikte kavelpatroon dat cultuurhistorisch van belang is. In het terrein is relatief veel open water aanwezig. Het behoud van kleine landschapselementen past binnen de functie van het gebied als ecologische verbinding tussen de Krimpenerwaard en de Zuidplas (zie zone 35b onder 2.4 Ecologische verbindingzones) De aanleg van een vogelplas met kijkhut in het zuidwestelijk deel behoort tot de mogelijkheden.

Resumerend zijn de volgende natuurdoelen en typen in het plan opgenomen:

Natuurdoelstellingen: weidevogelgebied; nat schraalland en vochtig bloemrijk grasland (bloemrijk grasland, dotterbloemhooiland, kleine zeggenvegetaties en veenheide); soortenrijke zoetwatergemeenschappen (poelen, sloten en weteringen); rietland en ruigte en moerasbos.

Natuurdoeltypen: gebufferde poel, gebufferde sloot, kanaal en vaart; moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland; nat schraalgrasland, dotterbloemhooiland van veen en klei, nat, matig

voedselrijk weidevogelgrasland, bloemrijk grasland van het zand en veengebied; wilgenstruweel en laagveenbos.

Natuurdoelpakketten: basispakketten plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, bos en struweel en pluspakketten overjarig rietland, veenmosrietland en moerasheide, trilveen, nat soortenrijk grasland; en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland.

2.3.4.3 Berkenwoude (201 ha)

Voor de Berkenwoudse Driehoek is mei 2003 een inrichtingsplan opgesteld door de landinrichtingscommissie. Het betreffende gebied ligt ten noordwesten van de kern van Berkenwoude en wordt begrensd door de Kerkweg, de Ouderkerkse Landscheiding, de Berkenwoudse Boezem en de Oude Wetering. Het gebied onderscheidt zich van andere natuurgebieden in de waard, doordat het gebied minder open is en een grote afwisseling in landschapselementen kent. Er is een aantal veenputten en twee eendenkooien. Verder is het gebied rijk aan riet, ruige vegetaties en schraallanden. Voor het gebied zijn de reeds toegekende natuurdoelen uit het Rbon-begrenzingsplan Krimpenerwaard uitgangspunt. De huidige natuur en landschapswaarden zijn integraal opgenomen in dit gebiedsplan.

In het waterstructuurplan is aangegeven dat, naast de natuurfunctie, het water richtingbepalend is voor de haalbaarheid van de natuurdoelen in de Driehoek. In dit verband is het van belang dat in deelgebied Den Hoek het water voor natuurdoeleinden in onder andere de Berkenwoudse Driehoek op natuurlijke wijze (helofyten) wordt gezuiverd. Hierdoor ontstaat een gradiënt in de waterkwaliteit.

In het gebied zijn twee delen te onderscheiden. In het open centrale deel krijgen weidevogels prioriteit. In het overige deel worden graslanden afgewisseld met eendenkooien en pestbosjes. Hier worden botanische waarden nagestreefd. In het gehele gebied is de ontwikkeling van soortenrijke zoetwatergemeenschappen uitgangspunt.

De weidevogelstelling is realiseerbaar door onder andere het waterpeil te verhogen en natte delen te creëren in het voorjaar. In het gebied liggen reeds enkele schrale graslanden. Voor de nieuw te ontwikkelen schraallanden en rietlanden zal de veraarde en bemeste bovenlaag moeten worden verwijderd. Op beperkte schaal kan struweel worden ontwikkeld mits de overige natuurdoelen niet worden geschaad. Door specifiek beheer kan op lange termijn het natuurdoeltype veenmosrietland en moerasheide worden ontwikkeld.

Samengevat zijn de natuurdoelstellingen: weidevogelgebied; nat schraalland en vochtig bloemrijk grasland (bloemrijk grasland, dotterbloemhooiland, kleine zeggenvetaties en veenheide); soortenrijke zoetwatergemeenschappen (poelen, sloten en weteringen); rietland en ruigte en moerasbos.

Het betreft de natuurdoeltypen: gebufferde poel, gebufferde sloot, kanaal en vaart (5%); moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland (10%); nat schraalgrasland; dotterbloemhooiland van veen en klei; bloemrijk grasland van het zand en veengebied (48%); nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland; natte heide subtype moerasheide (30%) en wilgenstruweel en laagveenbos (7%).

De af te sluiten natuurdoelpakketten zijn: basispakketten plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, struweel en bos, alsmede de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig riet; veenmosrietland en moerasheide; trilveen, nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland.

2.3.4.4 Kattendijksblok (147 ha) en Middelblok (140 ha)

Het gebied **Kattendijksblok** betreft een uitgestrekt veenweidegebied met een open karakter. Het gebied ligt tussen de Stolwijkse Boezem, Nesse Tiendweg, deels westelijk van de Schaapjeszijde en in het zuidwesten de Ouderkerkse Landscheiding. Langs de Ouderkerkse Landscheiding staan enkele boerderijen. Beplantingen staan langs de wegen en de boezem.

Het maaiveld ligt op 1.80 –NAP. Het huidige winter en zomerpeil is 2.51 –NAP. Uitgegaan wordt van een toekomstige winter en zomerpeil van 2.50 –NAP. Het oppervlaktewater is vrij rijk aan voedingsstoffen.

De watervegetatie kenmerkt zich door een hoge bedekking met Krabbescheer. In de oever komen plaatselijk nog echte moerassoorten voor als Kale jonker en Moeraszoutgras. In het gebied komt de beschermde libelsoort Groene glazenmaker voor. Het gebied is een rijk weidevogelgebied, vooral ten zuiden van de Gouderakse Lange Tiendweg en wordt verder benut door grote aantallen wintergasten en trekvogels.

De natuurdoelstellingen zijn gericht op het versterken en ontwikkelen van kleinschalig moeras en schraallandvegetaties van het laagveen. Uitbreiding van het oppervlak aan riet zal een gunstige werking hebben op de diversiteit van flora en fauna in het gebied en het leefgebied van enkele soorten (onder andere insecten) versterken. Een eigen waterhuishouding is pas mogelijk na inrichting van het gebied. De waterkwaliteit van het oppervlaktewater is thans onvoldoende voor de ontwikkeling van schrale vegetaties als veenmosrietland en trilveen. De aanleg van plas-dras gebieden zal gunstig zijn voor de weidevogelstand.

Na de inrichting van het gebied ontstaat een groot weidevogelgebied, afgewisseld met complexen van moeras, schraalgrasland en beperkt struweel en bosjes.

Resumerend zal het gebied na inrichting bestaan uit grasland met op de lange termijn de natuurdoeltypen vochtig schraalland en weidevogelgrasland. Het betreft op korte termijn basispakket (half) natuurlijk grasland en op lange termijn de pluspakketten nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland. Verder betreft het op korte termijn de basispakketten plas en ven, moeras, struweel en bos en op langere termijn de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, veenmosrietland en moerasheide en trilveen.

Het gebied **Middelblok** is met het kenmerkende slagenlandschap onderdeel van het open veenweidegebied. De kavels zijn smal. Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door de Stolwijkse Boezem, aan de noordzijde door de Gouderakse Tiendweg, aan de oostzijde door de Beijerse Vliet en aan de zuidzijde door de Gouderakse Landscheiding. Het gebied grenst aan de natuurgebieden Veerstablok, Het Beijersche en Kattendijksblok.

Het maaiveld in Middelblok ligt op 1.80 –NAP. Het winter en zomerpeil is respectievelijk 2.13m –NAP en 2.38m –NAP. Het oppervlaktewater is rijk aan voedingsstoffen. Gestreefd wordt naar een eigen waterhuishouding van het gebied.

De natuurwaarden in het gebied zijn gerelateerd aan de natte omstandigheden in het gebied. In de sloten komt Krabbescheer voor met populaties van de Groene glazenmaker en Zwarte stern. Langs de oevers komen plaatselijk nog soorten voor die wijzen op schrale omstandigheden. In een gebiedje, dat is geplagd, komen waardevolle soorten als Moeraszoutgras, Dotterbloem en Echte koekoeksbloem voor. Het gebied is rijk aan weidevogels.

De natuurdoelstelling is erop gericht om vochtig, nat schraalland en bloemrijk grasland in stand te houden en te ontwikkelen. Het ontwikkelen van botanische doelen (moeras en nat schraalland) ligt voor de hand op plaatsen waar deze potenties aanwezig zijn, met name tussen de Snippenjagerskade en de Stolwijkse Boezem. Soorten als Waterral, Roerdomp en Watersnip kunnen profiteren van de uitbreiding van het oppervlak moeras. De potenties liggen vrij verspreid in het gebied, zodat een mozaïekpatroon van diverse natuurdoeltypen kan ontstaan. Omdat verder het gebied rijk is aan weidevogels is de realisatie van plas-dras situaties en de verbreding van sloten van belang om de kwaliteit als weidevogelgebied te verbeteren. Daarnaast is beperkte moerasontwikkeling zinnig om het weidevogelgebied te bufferen tegen verstoring en nuttig omdat deze ontwikkeling de rijkdom aan insecten vergroot. Insecten zijn nodig voor de opgroei van jonge weidevogels. Verder is een beperkt oppervlak aan struweel en bos gewenst om een aanwezige vogelplas de benodigde beschutting en afscherming te bieden voor recreatief medegebruik. Langs de Gouderakse Landscheiding is het de bedoeling om de Elzensingel te handhaven.

Na inrichting bestaat het gebied overwegend uit weidevogelgrasland, afgewisseld met complexen van nat schraalgrasland, veenmosrietland en moerasheide, trilveen, struweel en bos. De bijbehorende basis en pluspakketten zijn overeenkomstig gebied Kattendijksblok.

2.3.4.5 Veerstablok (164 ha) en Het Beijersche (214 ha)

Het **Veerstablok** ligt ten zuiden van de Hollandse IJssel tussen de Gouderakse Landscheiding, de provinciale weg N207, de lintbebouwing langs de Hollandse IJssel en Beijersche Vliet. Door het gebied loopt de Gouderakse Tiendweg. De noordgrens van het gebied is nog niet strikt bepaald en zal te zijner tijd worden aangepast aan het tracé van de zuidelijke randweg van Gouda. Tot die tijd wordt uitgegaan van de natuurgrens uit het landinrichtingsplan. Het betreft een open veenweidegebied.

Het maaiveld ligt op 1.60m –NAP. Het winter en zomerpeil is 2.17m –NAP. Gestreefd wordt naar een toekomstig peil van 2.10m –NAP.

Het gebied is rijk aan weidevogels. Actuele waarden in het gebied zijn het voorkomen van Krabbescheer met de libellensoort Groene glazenmaker en soortenrijke oevervegetaties. In de Veerstablok ligt een zeer belangrijke locatie met blauwgrasland, dat wordt beheerd door het Zuid-Hollands Landschap. Ook plagproeven in het gebied leverden waardevolle vegetaties op met soorten

als Spaanse ruiter, Rietorchis, Biezenknoppen en Blauwe zegge. Door de aanwezige plas-drassituaties wordt het gebied in voor en najaar bezocht door doortrekkers en wintergasten. Deze omstandigheden zorgen verder voor een rijk insectenleven.

De uitgangspunten zijn het instandhouden van de bestaande waarden en het ontwikkelen van vochtig, nat schraalland en bloemrijk grasland. Het ontwikkelen van botanische natuurdoelen ligt voor de hand in de gebieden waar potenties liggen voor (uitbreiding) van blauwgrasland. Moerasontwikkeling kan beperkt plaatsvinden langs openbare wegen. Daarnaast is het gewenst om verspreid in het gebied meer plas-drassituaties en grotere delen moeras te ontwikkelen met de doelstelling om de leefgebieden met amfibieën, insecten en Zwarte stern te verbreden. Moerasgebieden en open water verhogen de biodiversiteit van het gebied. Gelet op het streven naar schrale omstandigheden is het belangrijk dat de waterkwaliteit wordt verbeterd. In de randen van het gebied wordt gestreefd naar voorzieningen ten behoeve van recreatief medegebruik.

Dit leidt tot de volgende natuurdoeltypen: gebufferde poel en sloot, kanaal en vaart, moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland (15%), nat schraalgrasland, dotterbloemhooiland van veen en klei, Bloemrijk grasland van het zand en veengebied (30%), nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland (45%) en struweel en laagveenbos (10%) Het betreft de basispakketten plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, bos en struweel, alsmede de pluspakketten overjarig riet, veenmosrietland (moerasheide), nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland. Zie tabel 1.

Het gebied **Het Beijersche** sluit aan de noordzijde aan bij de gebieden Veerstablok en Middelblok. Het gebied is vergelijkbaar met genoemde gebieden en sluit qua karakter daarbij aan. Het gebied ligt tussen de N207 in het oosten, Buurtschap Het Beijersche in het zuiden en tot aan de Voorwetering in het westen. Door het gebied loopt in noord-zuid richting het Beijersche wegje.

Het maaiveld ligt op 1.60m –NAP. Het winter en zomerpeil is 2.17m –NAP. Het streefpeil is 2.10 –NAP. Het oppervlaktewater is voedselrijk.

De waarden in het gebied zijn vooral gerelateerd aan veen, water en weidegrasland. Er komen nog schrale vegetaties voor in de oevers en deveenputten zijn een rust en ruigebied voor eendachtigen. In de moerasrelictten komen onder andere de soorten Moerasandoorn, Waterzuring, Melkeppe, Wolfspoot en Engelwortel voor. In de plaatselijk aanwezige natte graslanden groeit Veenwortel en Tweerijige zegge. Tussen de Landscheidingswetering en Middenwetering fourageren veel watervogels. In het gebied liggen diverse landschapselementen als pestbosjes en verlande veenputten met elzenbroekontwikkeling. Langs de Gouderakse Landscheiding staan knotwilgen.

Gestreefd wordt naar het in stand houden en of ontwikkelen van dotterbloemhooiland en weidevogelgrasland. Botanische doelen kunnen verspreid worden ontwikkeld, waarbij een mozaïekpatroon mogelijk is. Met uitzondering van het zuidwesten is een weidevogelbeheer mogelijk. Verder is de aanleg van plas-drassituaties van belang om de kwaliteit als weidevogelgebied te verbeteren. De graslanden dienen in de wintermaanden geschikt te blijven voor wintergasten, de watergangen voor watervogels. De opvang van ganzen lijkt in delen van het gebied mogelijk. Aandacht dient te worden besteed aan de verbetering van de waterkwaliteit met een eigen waterbeheer. Langs de N207 is een buffering met kleinschalig moeras in het belang van de weidevogelpopulaties en verhoogt de ecologische diversiteit in het gebied. Door plaggen kunnen op diverse percelen natte schraallanden (dotterbloemhooiland) worden ontwikkeld. Mogelijkheden voor recreatie zijn voornamelijk te vinden aan de west en oostzijde van het gebied.

Het gebied zal worden ingericht als een mozaïek van 40% nat schraalgrasland, 35% weidevogelgrasland, 15% rietland en veenmosrietland, 7% natuurbos en hakhout en 3% plas. Voor een optimale weidevogelgoalstelling is het gebied niet voldoende open. Zie voor een nadere uitwerking van de natuurdoelen en bijbehorende basis en pluspakketten onder Veerstablok en tabel

2.3.4.6 Hoog Bilwijk (49 ha) en Laag Bilwijk (92 ha)

Het gebied Hoog en Laag Bilwijk ligt ten zuidwesten van de woonkern Haastrecht. Door het gebied loopt de ecologische verbindingzone Boezem van Bergambacht die het gebied deelt in een westelijk en oostelijk deel. Hoog Bilwijk wordt aan de zuidzijde begrensd door de Bilwijkerweg en veenstroom de Vlist, de zuidoostzijde wordt gevormd door een haaks op het gebied staande percelering. In Hoog Bilwijk ligt een eendenkooi. Aan de randen van Hoog en Laag Bilwijk is lintbebouwing aanwezig langs de Bilwijkerweg en de Vlist. Hoog en Laag Bilwijk liggen in een open veenweidegebied.

Beide gebieden zijn rijk aan weidevogels. Actuele waarden zijn het voorkomen van Krabbescheer met de libellensoort Groene glazenmaker en soortenrijke oevervegetaties. Plaatselijk komen waardevolle vegetaties voor met o.a. Echte koekoeksbloem en zijn plas-drassituaties aanwezig met rietland en

ruigten. De gebieden zijn belangrijk in voor en najaar voor doortrekkers en wintergasten. Deze omstandigheden zorgen verder voor een rijk insectenleven.

Uitgangspunt in **Hoog Bilwijk** is om het gebiedseigen water duurzaam te beheren en te conserveren. Door een eigen waterhuishouding kunnen natteschraalgraslanden worden ontwikkeld met vogelsoorten als Kempphaan. Het gebied leent zich voor een weidevogelstelling in het westelijke deel. Verder is de aanleg van plas-drassituaties gewenst met het oog op leefgebieden voor steltlopers en eendachtigen. De afwisseling in delen met schraalland en weidevogelgrasland is belangrijk voor kritische weidevogels als Grutto, Slobeend, Tureluur en Zomertaling.

In **Laag Bilwijk** ligt de nadruk op de ontwikkeling van moeras en rietland en ruigte, struweel en bos. Met name in het westen van het gebied is er nog sprake zijn van natte schraalgraslanden, bloemrijk grasland en weidevogelgrasland. Dit gebiedskarakter sluit aan op de eisen van de Robuuste Zone, waarbij de inrichting tevens dient te leiden tot verbetering van de waterkwaliteit.

Op de middellange termijn wordt derhalve uitgegaan van het in stand houden en ontwikkelen van vochtig, nat schraalland en bloemrijk grasland. Langs de Vlist wordt een ontwikkeling voorgestaan van voornamelijk rietland. De recreatiemogelijkheden liggen langs de grenzen van het gebied.

Resumerend worden de volgende natuurdoeltypen als uitgangspunt genomen: gebufferde poel en sloot, kanaal en vaart (5%), moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland (40%), nat schraalgrasland, dotterbloemgrasland van veen en klei, bloemrijk grasland van het zand en veengebied (30%), nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland (21%) en wilgen struweel en laagveenbos (4%).

De bijbehorende basispakketten zijn plas en ven, moeras, (half)natuurlijk grasland, struweel en bos, alsmede de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, veenmosrietland en moerasheide, trilveen, nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland. Zie **tabel 1**.

2.3.4.7 Bergambacht Oost (Franse Kade; 139 ha) en Bergambacht West (Kadijk; 345 ha)

Bergambacht Oost bestaat uit open veenweidegebied zonder bebouwing. Aan de zuidzijde ligt een agrarische lintbebouwing, aansluitend op de stadskern Schoonhoven. Aan de oostzijde loopt de veenstroom de Vlist. De westgrens wordt bepaald door de Franse kade.

De gemiddelde maaiveldhoogte ligt op 1.24m –NAP. Het huidige winter en zomerpeil ligt op 1.82m – NAP. Voor het natuurgebied wordt uitgegaan van een toekomstig peil van 1.47m –NAP. In het gebied komt kwel voor (0.15-0.35mm/dag).

In het gebied komen plaatselijk soortenrijke oevervegetaties voor. De watervegetaties met plaatselijk dominantie van liesgras wijzen op voedselrijk slootwater. In het noordelijk deel van het gebied zijn plaatselijk nog soortenrijk graslanden aanwezig. In het centrale deel van het gebied komen veel weidevogels voor. Dicht onder het maaiveld liggen enkele stroomruggen.

Uitgangspunt is om het gebiedseigen water (kwel) duurzaam te beheren. Door de ligging van het gebied in de Robuuste zone is een ontwikkeling naar een overwegend natte inrichting met veenmosrietland, trilveen en natte schraalgraslanden uitgangspunt. Hierbij horen onder andere vogelsoorten als Kempphaan en de Kwartelkoning. Verder wordt ook gestreefd naar een weidevogelstelling, meer centraal in het gebied, omdat de zones langs de Franse kade en langs het bebouwingslint van de Schoonhovense weg voor teveel verstoring zorgen. Een afwisseling in de inrichting met schraalland en weidevogelgrasland is belangrijk voor kritische weidevogels als Grutto, Slobeend, Tureluur en Zomertaling. Het oostelijk deel biedt tevens mogelijkheden voor moeras, rietland en ruigte en beperkt, struweel en bos. Op de middellange termijn wordt uitgegaan van het in stand houden en ontwikkelen van delen met vochtig, nat schraalland en bloemrijk grasland. De mogelijkheden voor recreatie liggen met name langs de oost en westgrens van het gebied.

Resumerend worden de volgende natuurdoeltypen als uitgangspunt genomen: gebufferde poel en sloot, kanaal en vaart (10%), moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland (60%), nat schraalgrasland, dotterbloemgrasland van veen en klei en bloemrijk grasland van het zand en veengebied (10%), nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland (15%) en wilgenstruweel en laagveenbos (5%).

De bijbehorende basispakketten zijn plas en ven, moeras, (half)natuurlijk grasland, bos en struweel, alsmede de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, veenmosrietland en moerasheide, nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland.

Zie **tabel 1**

Bergambacht West (Kadijk) is met zijn langgerekte kavels kenmerkend voor het open veenweidegebied. Het gebied ligt ten noorden van Bergambacht tussen de Slingerkade en Reekade aan de noordzijde en de Kadijk aan de zuidzijde. De oostgrens wordt gevormd door de Bergvliet, de westgrens loopt ter hoogte van de Kadijksche Vliet. Midden door het gebied loopt de N207.

Bergambacht West heeft de status van bodembeschermingsgebied. Het gebied ligt op 1.41m –NAP. Het zomer en winterpeil bedraagt 1.81m –NAP. Het streefpeil ligt op 1.77m –NAP.

Het natuurgebied krijgt in het kader van de landinrichting te zijner tijd een eigen waterhuishouding.

Op dit moment is het gebied waardevol door het voorkomen van interessante watervegetaties en soortenrijke slootoevers met moerasplanten. Verder betreft het een weidevogelgebied met een zeer hoge dichtheden aan broedvogels. Daarnaast wordt het gebied in de winterperiode benut door een groot aantal wintergasten en doortrekkers. Landschappelijk gezien is de Slingerkade cultuurhistorisch van belang.

Uitgangspunt is derhalve het overwegend in stand houden en ontwikkelen van nat schraalland en bloemrijk grasland. In het gebied grenzend aan de N207 komt het accent te liggen op water, moeras en struweel; dit als buffer voor het weidevogelgebied en als natuurlijke waterzuivering voor het natuurgebied. Hierdoor ontstaan tevens mogelijkheden voor recreatief medegebruik.

Het betreft de natuurdoeltypen gebufferde poel en sloot, kanaal en vaart (2%), moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland (15%), nat schraalgrasland, dotterbloemgrasland van veen en klei, bloemrijk grasland van het zand en veengebied (30%), nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland (45%) en wilgenstruweel en laagveenbos (8%) Zie Tabel 1.

2.3.4.8 Den Hoek (456 ha)

Het gebied Den Hoek (Okkerskade) omvat een open veenweidegebied. Aan de zuidzijde grenst het gebied aan de lintbebouwingen van Opperduin en Bergstoep langs de Lek, met aan de zuidoostkant camping De Nes. Aan de noordzijde ligt de N210 en het recreatiegebied De Kwakel. Oostelijk en westelijk van het natuurgebied ligt eveneens open veenweidegebied.

Door de ligging langs de Lek is er sprake van kwel. Het gebied valt te onderscheiden in twee peilvakken. In west ligt het maaiveld op 1.58m –NAP en in oost op 1.10m –NAP. De winter en zomerpeilen zijn gelijk en respectievelijk in west 2.08m – NAP en oost 1.78 –NAP. Gestreefd wordt naar toekomstige waterpeilen van 1.92 – NAP in west en 1.40m –NAP in oost. De bodem bestaat uit veengrond met een dek van (kalkloze) kleigrond.

Inlaat van voedselrijk water dient te worden voorkomen. Na verwerving en inrichting van voldoende gronden voor natuurontwikkeling kan in het gebied een eigen peilbeheer worden gerealiseerd. Bij de inrichting van het gebied dient rekening te worden gehouden met enkele stroomruggen ten zuiden van de veenwetering.

Het gebied kenmerkt zich door brede sloten met een goede waterkwaliteit. In de oevers worden vegetaties aangetroffen die wijzen op meer schrale omstandigheden, zoals Kale jonker, Pinksterbloem en Echte koekoeksbloem. Het gebied is rijk aan weidevogels, met name in het westen. In de winterperiode maken veel wintergasten en doortrekkers gebruik van het natuurgebied. De verspreid in het gebied voorkomende (knot)bomen kunnen worden gehandhaafd.

Uitgangspunt is dat tenminste 60% van het gebied bestaat uit grasland. Op de middellange termijn wordt gestreefd naar het in stand houden en ontwikkelen van nat schraalgrasland en bloemrijk grasland. De hydrologische situatie langs de Lek leent zich voor de ontwikkeling van nat schraalgrasland door middel van afplaggen. Het westen van het gebied zal worden ontwikkeld tot weidevogelgrasland, waarbij het accent zal liggen op de Grutto. In de inrichtingsmozaïek passen schrale graslanden met veel grote insecten. Gestreefd wordt verder naar soortenrijke sloten en watergangen. Een hoge belevingswaarde van het gebied wordt nagestreefd in het belang van de recreant. Zeker 25% van het gebied dient te worden ingericht als moeras met veel open water. Dit past binnen de uitgangspunten van de Robuuste Zone. De verwachting is dat de recreatiemogelijkheden kunnen worden vergroot. In het gebied is reeds een recreatiesteunpunt aanwezig.

Dit leidt tot een grootschalig gebied met grasland, open water en moeras, in het centrale deel een natte as die in het zuiden overloopt in nat schraalland. De natte as buffert de N210 en heeft tevens een zuiverende werking. Langs de Lek wordt gestreefd naar een meer botanische doelstelling vanwege de daar aanwezige kwel.

De bijbehorende natuurdoeltypen zijn in drie hoofddoelen aan te geven. Het gaat om gebufferde poel en sloot, kanaal en vaart (5%) en wilgenstruweel en laagveenbos (10%), maar in hoofdzaak om moeras, natte strooiselruigte, trilveen, veenmosrietland (25%), nat schraalgrasland, dotterbloemgrasland van veen en klei, bloemrijk grasland van het zand en veengebied (30%), nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland (30%) De basispakketten zijn plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, bos en struweel, alsmede de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, veenmosrietland en moerasheide, trilveen, nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland. Zie tabel 1.

2.3.4.9 Bakkerswaal (4 ha).

Het gebied Bakkerswaal is gelegen rond de Eendenkooi Bakkerswaal en maakt integraal deel uit van de ecologische verbindingszone 45 uit het rapport Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland. Het gebied grenst aan de zuidzijde aan de Lek. Een aanzienlijk deel van het gebied is reeds overgedragen aan natuurbeheerder Het Zuid-Hollands Landschap.

Het betreft grasland rond de eendenkooi Bakkerswaal. De vangkooi is omgeven door opgaand bos. Landschappelijk gezien ligt er een sterke overgang van bos naar open gebied. De natuurwaarden in het gebied zijn matig. Gelet op de ligging nabij de eendenkooi en de Lekdijk is het gebied niet geschikt voor weidevogels. Wel wordt het grasland benut als foerageergebied door vogels uit de eendenkooi. De sloten en oevers zijn niet bijzonder. Door de ligging langs De Lek is sprake van enige kwel.

De ecologische verbindingszone Meent-Kleine Wetering verbindt het Loetbos met de Boezem Kinderdijk. De zone dient functioneel te zijn voor soorten als Heikikker, Gehakkelde aurelia, Landkaartje, Oranjetip, Bruine glazenmaker, Houtpantserjuffer en Bramensprinkhaan. Daarnaast is het landschappelijk en natuurwetenschappelijk waardevol indien een geleidelijke overgang ontstaat tussen de aanwezige eendenkooi en het open gebied met diverse luwe zones en microklimaten. Vooral voor insecten is dit van belang.

Dit streefbeeld vergt een inrichting met gevarieerde natuurdoelen. Uitgaande van de doelsoorten ligt de nadruk op elementen met moeras, plasjes (plas-dras) en rietland en ruigte. Omdat het natuurgebied de eendenkooi omsluit, is bosaanplant in het gebied niet noodzakelijk. Rond de kooi is opgaand hout en zoombeplanting aanwezig.

De bijbehorende natuurdoeltypen zijn gebufferde poel en sloot, moeras, natte strooiselruigte, dotterbloemgrasland van veen en klei, bloemrijk grasland van het zand en veengebied. De basispakketten zijn plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, alsmede het pluspakket overjarig riet en nat soortenrijk grasland. Zie Tabel 1.

Het natuurgebied behoeft voor deze inrichting niet te worden geïsoleerd van het oppervlaktewater in de polder, omdat het gebied een verbindende functie heeft.

2.3.4.10 Hoge Boezem (34 ha)

Het gebied Hoge Boezem (Zijdegat) staat op de streekplankaart van Zuid-Holland Oost aangeduid als gebied voor natuur en waterberging. Medio 2003 zijn voor het gebied plannen ontwikkeld om de cultuurhistorische kwaliteit van het gebied te herstellen en zijn subsidies verstrekt om deze aspecten nader uit te werken. Hierdoor is besloten om te streven naar herstel van de oorspronkelijk inrichting van de boezem, in samenhang met waterberging en natuurontwikkeling. De doelstelling van de voorgestane historische inrichting dient plaats te vinden binnen de kaders van de Robuuste Zone, hetgeen een overwegend natte inrichting met open water en rietland betekent. Gelet op het nevenbelang waterberging dienen nadere afspraken te worden gemaakt over medefinanciering door het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

De natuurdoeltypen zijn gebufferde poel, moeras, natte strooiselruigte (65%), bloemrijk grasland van het zand en veengebied (15%), wilgenstruweel en elzenbroekbos (20%) Het betreft de basispakketten plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, struweel en pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, nat soortenrijk grasland, bos met verhoogde natuurwaarde, natuurbos en landschapselement geriefhoutbosje.

2.3.4.11 Groote Draakpolder(10 ha)

Voor de Groote Draakpolder wordt een relatief open uiterwaardengebied nagestreefd, met natte delen (plasjes), rietland en ruigte en bloemrijk grasland. Op een enkele plaats is een bosje gewenst met het oog op de functionaliteit als ecologische verbindingszone. Deze zone (nr. 39) staat haaks op het gebied en loopt van Reeuwijk, over de Hollandse IJssel, naar Groot Keulevaart. Rekening houdend met de eisen van bedoelde ecologische verbindingszone zijn de na te streven natuurdoeltypen

gebufferde poel (15%), moeras, natte strooiselruigte (7%), nat matig, voedselrijk grasland en bloemrijk grasland van het rivieren en zeeleigebied (78%)

2.3.4.12 Hoonard(14 ha)

Voor het gebied Hoonard, ten oosten van de Benschopperboezem, is op 14 ha een nieuwe inrichting gewenst. Het betreft de omvorming van (half) natuurlijk grasland naar een meer gevarieerde natuurdoelstelling. Door de aanleg van plassen, het creëren van meer gradiënt en beperkte aanplant met Wilg en Els dient het gebied beter te functioneren als ecologische verbindingzone tussen het Nieuwkoopse en Reeuwijkse plassegebied en de Lopikerwaard en de natuurdoelen tevens aansluiten op die van de Robuuste Zone. Door inrichting is een kwaliteitsverbetering mogelijk naar hogere botanische waarden. Een meer gedifferentieerd gebied zorgt voor een grotere rijkdom aan kleine zoogdieren en insecten. De natte omstandigheden (moeras, rietland en open water) zullen leiden tot een toename van het aantal rietvogels en weidevogels in het gebied. Door de ligging in de nabijheid van de natuurgebieden Benschopper boezem, Hoge Boezem en het Reeuwijkse Plassegebied zijn soorten als Roerdomp en Bruine kiekendief te verwachten. Gekozen is voor de natuurdoeltypen zoetwatergemeenschap (10%), bloemrijk grasland (50%), rietland en ruigte (10%), nat schraalgrasland 20%, laagveenbos en struweel (10%)

2.3.5 Reeuwijk en Zaanse Rietveld

2.3.5.1 Reeuwijk(265 ha)

Uitgangspunt is dat de oplossing voor waterproblematiek (duurzaam waterbeheer) in Reeuwijk richtinggevend zal zijn bij de ontwikkelingsmogelijkheden van 310 ha natuurgebied.

Een deel van het gebiedsdeel **Reeuwijk** (63 ha Bloemendaal) is eerder begrensd in het Beheersplan Driebruggen en omstreken. In het beheersplan wordt als natuurdoelstelling de ontwikkeling nagestreefd van botanische waarden en de meer kritische weidevogels, waaronder de rode lijstsoort Zwarte stern. De voedselkeuze van de Zwarte stern (o.a. grote insecten voor jonge sterns) betekent een graslandbeheer gericht op de ontwikkeling van nat schraalgrasland (hooilandbeheer) Daarnaast worden binnen de totale begrenzing (265 ha) ook andere natuurdoelen nagestreefd, die behoren tot de natte milieus zoals natte en vochtige bloemrijke graslanden, soortenrijk weidevogelgrasland, open water, plas dras situaties, moeras, rietland, alsmede ruigte, struweel en laagveenbos. Deze natuurdoelen sporen met de uitgangspunten van duurzaam waterbeheer.

Het korte termijn doel is "bloemrijk grasland" (glanshaverhooilanden en kamgrasweiden) Deze graslanden zijn wat voedselrijker en minder vochtig dan de natte schraalgraslanden. Daarnaast zijn deze typen graslanden voor weidevogels als Grutto en Tureluur van belang. Voor met name insecten is het belangrijk dat jaarlijks ook terreindelen niet of extra laat worden gemaaid. Het handhaven van een hoog en fluctuerend waterpeil in winter en voorjaar draagt zorg voor de gewenste toestroom van baserijk water. Lichte bemesting met ruige stalmest en extensieve beweiding is op enkele plaatsen mogelijk ten behoeve van de weidevogelpopulaties. Op de lange termijn wordt gestreefd naar het natuurdoeltype "nat schraalgrasland" (blauwgraslanden en dotterbloemgraslanden) Een goede kwaliteit van grond en oppervlaktewater vormt daarbij een belangrijke voorwaarde om vegetaties van deze graslanden te kunnen ontwikkelen. De grondwaterstand moet in de winter tot aan het maaiveld staan en mag in de zomer niet verder zakken dan 0.30m beneden maaiveld. Bemesting is uiteindelijk bij deze graslandtypen ongewenst. De soortenrijkdom van hogere planten kan zeer groot zijn (o.a. Melkviooltje, Welriekende nachtorchis, Spaanse ruiter) maar ook voor een aantal vlindersoorten is dit natuurdoeltype zeer waardevol (o.a. Bruine vuurvlieder, Zilveren maan). Tevens kunnen onder dit type de meer kritische weidevogels als Slobeend, Zomertaling, Watersnip en Kemphaan voorkomen. In de herfst en winter is het gebied van belang voor doortrekkers en overwinterende vogels als Goudplevier, Smient en Wilde zwaan.

Het natuurdoel "zoetwatergemeenschap" omvat de beginstadia van het proces waarbij open water langzaam verlandt. Het betreffen de natuurdoeltypen voedselrijke plas, petgaten, vaarten en kanalen, mesotrofe tot eutrofe sloten. De kwaliteit en herkomst van het water bepaalt in hoge mate de samenstelling van de vegetatie die zich kan ontwikkelen. Een goed ecologische beheer draagt bij aan de soortenrijkdom. De oevers maken deel uit van genoemde natuurdoeltypen met soorten als Kamgras en Wilde kievitsbloem.

Resumerend worden in Reeuwijk de volgende natuurdoeltypen nagestreefd: gebufferde poel en sloot, petgat, ondiep gebufferd meer, kanaal en vaart, moeras, natte strooiselruigte, trilveen en veenmosrietland (25%); nat schraalland; dotterbloemgrasland van veen en klei, nat, matig voedselrijk grasland, bloemrijk grasland van het zand en veengebied (75%) en wilgenstruweel en laagveenbos

(5%) De bijbehorende basispakketten zijn: plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, struweel en bos, respectievelijk de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, veenmosrietland, trilveen, nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland. Zie verder Tabel 1.

Voor **Tempel** (circa 45 ha) verschillen de natuurdoelen enigszins van die van gebiedsdeel Reeuwijk, gelet op de lage ligging van het gebied (droogmakerij) en de (toekomstige) relaties met waterberging. De nadruk ligt op het behoud en ontwikkelen van botanische waarden. Een weidevogelstelling is beperkt mogelijk aan de westzijde, gezien de invloed van bebouwing (Schinkeldijk) en de aanwezige infrastructuur (Kerkweg, Ringdijk) op het relatief kleine gebied. Derhalve is gekozen voor een overwegend natte inrichting met open water, plas-dras situaties, moeras en natte en vochtige graslanden. Bij de inrichting dient te worden gestreefd naar duurzaam waterbeheer, waarbij een fluctuerend waterpeil tot de mogelijkheden behoort.

Dit betekent de natuurdoeltypen gebufferde poel en sloot, petgat, ondiep gebufferd meer, kanaal en vaart, moeras, natte strooiselruigte, trilveen en veenmosrietland (30%); nat schraalgrasland; dotterbloemgrasland van veen en klei, nat, matig voedselrijk grasland, bloemrijk grasland van het zand en veengebied (65%) en wilgenstruweel en laagveenbos (5%) De bijbehorende basispakketten zijn: plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, struweel en bos, respectievelijk de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, veenmosrietland, trilveen, nat soortenrijk grasland en (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland. Zie verder Tabel 1.

De ecologische verbindingszone (nr. 18) in **Steekt (30 ha)** bestaat uit twee delen, namelijk een reeds voor natuur verworven stapsteen van 16 ha en een zoekzone natuur, waarbinnen nog 15 ha dient te worden gerealiseerd.

Voor de stapsteen is door de DLG een inrichtingsplan opgesteld. De stapsteen moet functioneren voor kritische natgraslandorganismen. Dit betreffen de gidsoorten die onder 2.4 Verbindingszones zijn genoemd. Uit de doelsoorten blijkt dat er zowel natte als droge leefgebieden moeten worden ontwikkeld. Omdat het westelijk deel van de stapsteen (9 ha) grotendeels op een kreekkrug ligt, langs een houtkade, is daar overwegend gekozen voor de natuurdoeltypen bloemrijk grasland van het rivieren en zeeleigebied, natte strooiselruigte en zoom, mantel en droog struweel van het rivieren en kleigebied, alsmede wilgenstruweel en laagveenbos. Daarmee wordt rekening gehouden met de archeologische waarde van de kreekkrug. In het oostelijk, lager gelegen deel (7 ha), is daarnaast gekozen voor de natuurdoeltypen gebufferde sloot en nat grasland. Voor de realisering van de natuurdoelen zal hier enig grondverzet moeten plaatsvinden. Bij de keuzen van natuurdoelen is rekening gehouden met de hydrologische situatie ter plaatse.

De zoekzone (circa 50 ha) ligt aan de noordzijde langs de Toegangswetering en Dammekade. In principe wordt gestreefd naar een verbindingszone van 30-50m breedte met mogelijk enkele stapstenen. Uitgangspunt is om de beschikbare 15 ha zo mogelijk aaneengesloten te realiseren. De doelsoorten en natuurdoeltypen zijn gelijk aan die van de stapsteen. Afhankelijk van de grondverwerving en eventuele middelen uit flankerende projecten (natuurcompensatie) wordt een inrichting nagestreefd met in lengte en breedterichting een mozaïekpatroon van vegetatietypen en inrichtingselementen. De nadruk van de totale inrichting ligt op de realisatie van open water, rietmoeras, structuurrijke moerasbosjes en ruigten en bloemrijk grasland.

De ecologische verbindingszone **Oud-Bodegraven** (15 ha) omvat in principe een zoekzone van 30-50m breedte langs de Wonnewetering. Voor de zoekzone is 8 ha beschikbaar in het kader van de SN. Ten behoeve van de realisering van de zone kunnen aanvullende middelen worden ingezet, zoals natuurcompensatie.

De natuurdoeltypen die worden nagestreefd zijn nagenoeg gelijk aan die van de ecologische verbindingszone Steekt. Het betreft namelijk de voortzetting van dezelfde verbindingszone (nr. 18). De natuurdoeltypen zijn bloemrijk grasland van het veen en kleigebied, gebufferde sloot en moeras (subtypen waterriet en biezen en grote zeggenmoeras), natte strooiselruigte, wilgenstruweel en laagveenbos. Dit betekent een zone met overwegend ruige riet en zeggenvegetaties langs zoete wateren en moerassige plaatsen. Door geriefbosjes in stand te houden en het beheer te richten op een grotere soortenrijkdom in de ondergroei zal de waarde van deze landschapselementen voor het natuurgebied toenemen. Enige verdichting met struweel en laagveenbos aan de zuidrand zal de beleving van het gebied versterken en de visuele verstoring van langsgelegen infrastructuur verminderen. Daarbij worden hierdoor de migratiemogelijkheden van bosgebonden soorten tussen het Reeuwijkse Hout en Bentwoud bevorderd.

Zie **tabel 1**

2.3.5.2 Zaanse Rietveld (45 ha)

De groene inrichting in het Zaanse Rietveld dient overeenkomstig de 1^e uitvoeringsmodule Herinrichting Reeuwijk te bestaan uit 0.6 ha natuurvriendelijke oevers, 0.3 ha geriefhoutbosjes, 12.8 ha ecologische verbindingszone en 32 ha ecologische stapsteen. BBL heeft in het Zaanse Rietveld reeds 38 ha grond verworven voor de natuurinrichting in de noordoosthoek van het landinrichtingsgebied. De begrenzing omvat de ecologische stapsteen (32 ha) en een deel van de ecologische verbindingszone (6 ha). Het gebied komt in principe in eigendom en beheer bij SBB. Indien een verschuiving in eigendommen plaatsvindt door de mogelijke ontwikkeling van een landgoed in het gebied, kan het beheer en onderhoud eveneens verschuiven tussen de gemeente Alphen a/d Rijn en SBB.

Uitgangspunt is dat ten behoeve van een betere waterkwaliteit in de ecologische stapsteen een eigen peilbeheer wordt gevoerd. In de winter wordt het regenwater langer vastgehouden, waardoor een hoger waterpeil ontstaat. In de zomer kan het water uitzakken tot polderpeil, waarna het weer in open verbinding komt met de omgeving. Hierdoor wordt het mogelijk meer gebiedseigen water vast te houden en de inlaat van voedselrijk, gebiedsvreemd water te beperken (watertoets). Langs een aantal bestaande watergangen worden aan één zijde natuurvriendelijke oevers gerealiseerd. De natuurvriendelijke oevers krijgen een breedte van 6 meter en sluiten aan op de te realiseren ecologische verbindingszone.

Door de aanleg van natuur verandert de textuur van het landschap. In de stapsteen wordt een deel van het weidegebied ontwikkeld tot een open gebied met moeras, rietvelden, struweel en open water. In het te handhaven grasland wordt de ontwikkeling van een weidevogelpopulatie met kritische soorten als Grutto, Tureluur en Zwarte stern nagestreefd. Het verkavelingspatroon blijft op veel plaatsen zichtbaar. Lokaal wordt het maaiveld verlaagd om de vermeste bovenlaag te verwijderen en de drooglegging te verkleinen. Ter plaatse van de stroomrug in het gebied wordt niet gegraven. Door de genoemde inrichting wordt de belevingswaarde van het landschap groter.

De ecologische verbindingszone (nr. 18) is overwegend langs de randen van het gebied gesitueerd en in de laagste delen van de polder. Hierdoor vindt zo min mogelijk doorsnijding plaats van het agrarische gebied. Met relatief weinig middelen ontstaat daar natte natuur omdat de drooglegging al gering is. Tevens is de zone zo gesitueerd dat deze aansluit op de faunapassage door de Gouwe, die in het kader van de inpassing van de N11 is gerealiseerd. De ecologische verbindingszone heeft een gemiddelde breedte van 75 meter. De na te streven natuurdoelen in de ecologische verbindingszone zijn in ongeveer gelijke verhoudingen nat schraalgrasland, zoetwatergemeenschap en rietland en ruigte.

Resumerend worden de natuurdoelen zoetwatergemeenschap (9 ha), nat schraalgrasland (15 ha), rietland en ruigte (10 ha) en struweel/wilgenbos (4 ha) nagestreefd. De bijbehorende natuurdoeltypen zijn gebufferde poel, gebufferde sloot, petgat, dotterbloemhooiland van veen en klei, nat, matig weidevogelgrasland, droogvallend water en pioniersmoeras, waterriet en biezten, bloemrijk rietland, grote zeggenmoeras en natte strooiselruigte (3.24a,c,d en e, 3.25), wilgenstruweel (3.55a) en ruigte-elzenbos (3.62b). Het natuurdoel zoetwatergemeenschap dient bij voorkeur te worden gerealiseerd met het pluspakketten soortenrijke plas met de terugvaloptie (basispakket) plas en ven. Het natuurdoel nat schraalgrasland kan worden bereikt met de pluspakketten nat soortenrijk grasland en zeer soortenrijk weidevogelgrasland (17a en 24), met de terugvalopties (half) natuurlijk grasland en soortenrijk weidevogelgrasland (23); verder kan met het pluspakket overjarig rietland en basispakket moeras het natuurdoel rietland en ruigte tot stand komen.

Zie tabel 1.

2.3.6 Zuidplas(174 ha)

Het te ontwikkelen natuurgebied (325 ha) is verdeeld in de gebieden **Vierde Tocht(Waterparel)(80 ha), De Krom en Land van Tober(restveen)(94 ha)**. De Vierde Tocht vormt een kerngebied in de ecologische verbinding tussen de Rottmeren en de Krimpenerwaard.

De na te streven natuurdoelen in de onderscheiden gebieden zijn gerelateerd aan de gewenste functie als natuurkerngebied en zijn verder afgestemd op de aanwezige natuurwaarden en potenties. Dit betreft met name de specifieke aquatische waarden. Een voor Zuid-Holland unieke natuurkwaliteit valt in het gebied te bereiken door de abiotische omstandigheden te benutten en de daarmee samenhangende natuurwaarden te ontwikkelen. Dit uitgangspunt leidt tot overwegend natte natuurdoeltypen, zoals zoetwatergemeenschap, nat schraalgrasland, moeras en op de hogere delen bloemrijk grasland. Aanvullend is het natuurdoeltype rietland en ruigte gewenst om een meer gedifferentieerd gebied te krijgen. Nabij de A20 is enige verdichting nodig om de migratie van

diersoorten beter mogelijk te maken. Gestreefd wordt om de landschappelijke openheid te behouden en bij de aanleg van het natuurgebied rekening te houden met in het gebied aanwezige kreekruggen.

Het doeltype “zoetwatergemeenschap” omvat de beginstadia van het proces waarbij open water langzaam verlandt. Het betreft voor een groot deel vegetaties van het moeras. Naast de kwaliteit en herkomst van het water wordt bepaald door onder andere de grootte van de watergangen en partijen en het beheer.

Met het natuurdoeltype nat schraallandgrasland wordt een complex van vochtige tot natte, matig voedselrijke tot schrale graslandvegetaties nagestreefd. Een goede kwaliteit van grond en oppervlaktewater vormt dan ook een belangrijke voorwaarde om waardevolle vegetaties op de graslanden te kunnen ontwikkelen. Deze milieus zijn realiseerbaar als het gebied waterhuishoudkundig wordt geïsoleerd van het overige, agrarische gebied en schoon kwelwater langer wordt vast gehouden. Daarbij is het van belang dat de grondwaterstand in de winterperiode plaatselijk tot aan het maaiveld staat en in de zomerperiode niet lager dan 0.30m beneden maaiveld daalt. Gelet op de hydrologische omstandigheden in de Zuidplaspolder (kwel en grondwatertrap I/II) lijkt dit realiseerbaar. De soortenrijkdom in dit soort gebieden kan zeer hoog worden. Het betreft naast het moeras het dotterbloemverbond en wellicht blauwgraslanden.

In afwisseling met de natte doeltypen zullen op enkele drogere delen op relatief korte termijn (6 tot 12 jaar) zal in de Zuidplas het natuurdoeltype “bloemrijk grasland” kunnen worden gerealiseerd in het natuurontwikkelingsgebied. Tot bloemrijk grasland behoren onder meer glanshaverhooilanden en bloemrijke kamgrasweiden. Bloemrijke graslanden worden gekenmerkt door een grote rijkdom aan kruiden. Grote ratelaar, Echte koekoeksbloem, Moerasrolklaver, Brunel en Kale jonker zijn indicatoren.

Het gebied heeft een functie als ecologische schakel in de natte verbindingen tussen de groen-blaue ontwikkelingen langs Rotte, in Reeuwijk en de Krimpenerwaard. Het betreffen de natuurdoelen zoetwatergemeenschap, rietland en ruigte en struweel. Deze doeltypen vormen een broedbiotoop en foerageergebied voor de Blauwe reiger en de vroeger voorkomende Zilverreiger en Kwak, maar ook voor de Zwarte stern. Naast de watergangen en centraal in het gebied wordt gestreefd naar moerassige situaties van open water afgewisseld met verlandingszones, rietlanden en ruigten in matig voedselrijke milieus. De natuurdoelen zoetwatergemeenschap, rietland en ruigte en struweel kunnen, in samenhang met de overige inrichting, in de toekomst leiden tot een leefgebied en of rustgebied voor de Otter. In het gebied de Vierde Tocht kunnen zich ruige riet en zeggenvegetaties ontwikkelen met soorten als Wateraardbei, Moeraspirea en Pluimzegge en aan de randen van de zone korte en grazige vegetaties. Deze vegetaties zijn van belang voor rietvogels die voor broedsucces afhankelijk zijn van overjarig riet en wat dieper water.

Resumerend worden in het gehele gebied de natuurdoeltypen gebufferde poel en sloot, zwakgebufferde sloot, moeras, natte strooiselruigte, dotterbloemgrasland van veen en klei, nat matig voedselrijk grasland, bloemrijk grasland van het zand en veengebied, bloemrijk grasland van het rivieren en zeekleigebied, nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland en wilgenstruweel en ruigt-elzenbos nagestreefd. Het betreft de basispakketten plas en ven, moeras, (half) natuurlijk grasland, struweel en laagveenbos en de pluspakketten soortenrijke plas, overjarig rietland, nat soortenrijk grasland, (zeer) soortenrijk weidevogelgrasland, natuurbos en het landschapspakket geriefhoutbosje.

In gebied **Vierde Tocht** ligt de nadruk op natte natuurdoelen, in gebied **Land van Tober** wordt vooral gestreefd naar de kwaliteit als natte verbindingzone en bloemrijk grasland en in **De Krom** is een mozaïek van natte inrichting met (zeer) soortenrijk grasland uitgangspunt.

Op kaart 5 staan zoekpunten aangegeven voor verdere invulling van de natuurgebieden. In het kader van het Integraal Structuurplan binnen de Driehoek RZG.

Zie tabel I.

2.4 Verbindingszones

De gewenste verbindingzones sluiten aan bij de robuustenoord-zuid verbinding die staat aangegeven in het nationale Natuurbeleidsplan. Deze Robuuste Zone dient te functioneren voor soorten als Bittervoorn, Noordse woelmuis, Ringslang en Kamsalamander. Uiteindelijk dient de zone op de lange termijn ook geschikt te zijn als foerageer en migratiegebied van de Otter.

Het Rijk heeft aangegeven niet meer de provinciale ecologische verbindingzones te willen financieren. Uitzondering hierop zijn de zones waarover bestuurlijke afspraken zijn vastgelegd en

zones die grote ecologische waarden hebben. Een aantal zones zijn daarom niet meer opgenomen in het natuurgebiedsplan.

In het rapport Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland (1996) staan de gewenste verbindingzones van de PEHS aangegeven voor Zuid-Holland. De volgende zones zijn opgenomen in het natuurgebiedsplan: de moeraszones door Reeuwijk (nummers 18, 23), Driebruggen (nummers 21 en 39), Krimpenerwaard (nummer 45). De ecologische zone door Boskoop is volgend op het landinrichtingsplan Boskoop en spoort met zone 23 (Reeuwijk) In het rapport staan de streefbeelden en de gewenste inrichtingen nader omschreven.

2.4.1 Reeuwijk en Zaanse Rietveld.

De zones dienen geschikt te zijn voor kritische diersoorten als Waterspitsmuis, Dwergmuis, Hermelijn, Ringslang, Kleine vuurvlinder en Bruine glazenmaker. Uitgangspunt is dat de zones lopen langs doorgaande watergangen. De nadruk ligt op moerasontwikkeling. Gelet op de lengte van de zone 18 zullen hier op meerdere plaatsen grotere moerasgebieden moeten worden aangelegd. In het water is bij voorkeur een goed ontwikkelde vegetatie aanwezig met zowel ondergedoken als drijvende waterplanten. De oevers dienen voor migratie van genoemde soorten te bestaan uit goed ontwikkelde kruidenrijke moerasvegetaties met rietland, wilgenbosjes, plas-dras bermen en plaatselijk af en toe open plasjes.

2.4.2 Driebruggen.

Met de zones 21 en 39 worden zones met moeras(elementen) bedoeld, die geschikt zijn voor kritische diersoorten. Zone 21 is bedoeld als verbinding tussen het Nieuwkoopse Plassengebied en de Reeuwijkse Plassen. De 50-100m brede zone dient te lopen langs waterlopen met niet te voedselrijk, schoon water. Daarbij is het voorkomen van Krabbescheer van groot belang. De oevers dienen te bestaan uit goed ontwikkelde kruidenrijke moerasvegetatie met riet, wilgenbosjes en af en toe ondiepe open plasjes. Daarbij wordt gestreefd naar structuurrijke zeggenvegetaties en schrale graslanden met onder andere Wateraardbei en Moerasviooltje als waardplant voor vlinders. Andere soorten waarvoor de verbinding geschikt dient te functioneren zijn onder andere Waterspitsmuis, Aardmuis, Rosse woelmuis, Dwergmuis, Hermelijn, Ringslang, Rugstreeppad, Zilveren maan,

De zone 39 verbindt het Reeuwijkse plassengebied met natuurgebieden in de waarden. Het betreffen zones die bestaan uit zo groot mogelijke, aaneengesloten moeraszones en stapstenen. De zones dienen geschikt te zijn voor kritische diersoorten, zoals hierboven genoemd. In dat verband wordt gestreefd naar de inrichting van stroken of vlakken moeras op een onderlinge afstand van maximaal 300m. De moeraselementen liggen zo mogelijk langs een verbindende watergang. In deze watergang dienen rijke waterplantenvegetaties voor te komen met Krabbescheer. De moeraszones dienen te bestaan uit goed ontwikkelde, kruidenrijke moerasvegetaties met rietland, wilgenbosjes en ondiepe plasjes.

2.4.3 Krimpenerwaard

De diverse zones in de Krimpenerwaard betreffen vooral aaneengesloten moerasverbindingen, af en toe in combinatie met bosverbindingen. Het betreffen de verbindingen De zone 38 en 39 verbindt de Reeuwijkse Plassen met de natuurgebieden in de Krimpenerwaard en Lopikerwaard (polder Beneden Haastrecht en polder GrootKeulevaart). Deze zones staan beschreven onder Reeuwijk.

De zones 41a en 45 en 46 betreffen aaneengesloten moeraszones met (elementen van) bosvorming. De verbindingen liggen langs doorgaande watergangen met niet te voedselrijk water. Het belang van de zone en de uitvoering is conform bovengenoemde zones, met dien verstande dat plaatselijk elzenbosjes, struweel en overjarige ruigtevegetaties dienen te worden ontwikkeld. De bouselementen zijn belangrijk voor onder andere Heikikker, Oranjetip, Houtpantserjuffer, Bramensprinkhaan, Wezel, Zeggedoorntje, Matkopmees, Landkaartje, Gehakkeld aurelia, maar ook voor Egel, Gewone vuurjuffer, Struiksprinkhaan, Variabele waterjuffer en Grote Roodoogjuffer. Met name de op de zon geëxponeerde randen van de bosjes met overgangen naar moerasruigte met plantensoorten als Moerasspirea, Harig wilgenroosje en Koninginnekruid zijn belangrijk voor insecten.

2.5 Recreatie

In het plangebied wordt een versterking van de recreatieve functie beoogd. Op diverse plaatsen zijn wandel en fietspaden geprojecteerd. Voor wandelpaden is de visie uitgewerkt in het rapport Wandelpadenplan in Zuid-Holland (2000) De aangegeven routes en transferpunten dienen overigens per traject nog nader te worden getoetst aan andere belangen in het gebied. Verder dient de aanleg van fiets en voetpaden te worden geregeld in het kader van de ruimtelijke ordening. De SN is niet het

instrument om de recreatieve wensen en mogelijkheden te regelen. Wel kan in het kader van de SN subsidie worden verkregen voor de openstelling van natuurgebied voor de recreant. Zie hieromtrent hoofdstuk 3 (sub 3.1) en bijlage 3.

In dit natuurgebiedsplan wordt uitgegaan van overwegend extensieve recreatie, waarbij de haalbaarheid van de voorziene natuurdoelen een uitgangspunt vormt. In de gebieden met een overwegend botanische doelstelling is een zonerings voor recreatief medegebruik minder noodzakelijk omdat dit op de meeste plaatsen goed inpasbaar is. In weidevogelgebieden dient rekening te worden gehouden met het broedbiotoop van weidevogels.

3 Toelichting op de Subsidieregeling natuurbeheer 2000

3.1 Doel

De SN heeft als doel het duurzaam instandhouden en uitbreiden van het areaal bos en natuurterreinen en het versterken van de landschapskwaliteit binnen en buiten de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Samen met de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) maakt deze regeling deel uit van het Programma Beheer. Beide regelingen zijn in werking getreden op 1 januari 2000. Ze betekenen een modernisering van de regelingen voor het natuurbeheer.

In de regeling speelt het begrip doelpakket een belangrijke rol. Een doelpakket is een door de overheid gewenst natuur-en bostype, dat nauwkeurig beschreven is in de vorm van een lijst met planten- en/of diersoorten, terreinkenmerken en beheersvoorschriften.

De provincie geeft sturing aan de kwaliteit van de natuur, bos - en eventueel landschap- door in natuurgebiedsplannen aan te geven welke doelpakketten in welke omvang en op een bepaalde plaats gewenst zijn. De provincie begrenst hiertoe zgn. 'natuurgebieden'.

De SN maakt onderscheid tussen basis- en pluspakketten, waarbij de pluspakketten een hogere kwaliteit vertegenwoordigen. De ontwikkeling en instandhouding van een pluspakket vereisen doorgaans een grotere deskundigheid en beheersinspanning, die in de vergoeding tot uitdrukking komt.

3.2 Subsidiemogelijkheden

De SN biedt, op basis van vrijwilligheid, particulieren en natuurbeschermingsorganisaties de mogelijkheid tot het behoud en realisering van (de) natuurdoelen. In dat kader kunnen zij in VMZ subsidies aanvragen voor de navolgende zaken:

Beheerssubsidies

Beheerssubsidie wordt verleend voor de instandhouding van een basis- en pluspakket op een terrein. Bij aanvraag van subsidie wordt getoetst of reeds bestaande natuur aanwezig is. Het terrein dient te voldoen aan de vereisten die in het pakket staan vermeld. De hoogte van de subsidie is afhankelijk van het basis- of pluspakket, dat in stand wordt gehouden. Verstrekking van de subsidie vindt steeds plaats voor één tijdvak (6 jaar) Indien de beheerder dit wenst kan de subsidie jaarlijks als voorschot worden verstrekt.

Aan het ontvangen van beheerssubsidie zijn verplichtingen verbonden. Het belangrijkste is de plicht tot het realiseren van de natuurwaarden overeenkomstig het basis- of pluspakket. Verder dient het terrein 358 dagen per jaar gratis toegankelijk te zijn om voor de volledige beheersvergoeding in aanmerking te kunnen komen. Daarnaast dienen de beheersvoorschriften die in de subsidieregeling en in het pakket staan vermeld te worden nageleefd. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor de beheerder niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Voor deze omstandigheden geldt een meldingsplicht. Aan het einde van het tijdvak wordt de subsidie vastgesteld op basis van de behaalde natuurresultaten en de nagekomen afspraken. Het subsidiebedrag kan bij vaststelling worden verminderd als niet aan één of meerdere verplichtingen is voldaan.

Inrichtingssubsidie

Niet in elk terrein zal de natuur op het moment van aanvraag van subsidie voldoen aan de vereisten in een basis- of pluspakket. Ook kan een beheerder de wens hebben om een anderbasis- of pluspakket te ontwikkelen dan op een terrein aanwezig is. In beide gevallen (ontwikkeling en omvorming) kan een aanvraag voor inrichtingssubsidie worden ingediend. Inrichtingssubsidie wordt verstrekt voor het nemen van maatregelen met een eenmalig karakter die de fysieke randvoorwaarden creëren die noodzakelijk zijn om instandhouding van het pakket te realiseren. Het gaat om maatregelen waarvan de effecten niet met beheer zijn te realiseren.

Inrichtingssubsidie wordt verstrekt voor een tijdvak van 6 jaar. De daadwerkelijke inrichting hoeft echter niet verspreid over zes jaar plaats te vinden. De te nemen maatregelen variëren sterk per terrein. Daarom dient voor het gebied een inrichtingsplan te zijn opgesteld. De subsidie zal op basis van het inrichtingsplan worden berekend. In de Subsidieregeling Natuurbeheer staat welke kosten subsidiabel zijn. Van de werkelijk gemaakte subsidiabele kosten is 95% subsidiabel, met een maximum van 7000 Euro per hectare.

Recreatie

Terreinen waarvoor beheerssubsidie wordt verstrekt en die minstens 358 dagen per jaar opengesteld zijn komen in aanmerking voor recreatiesubsidie. Zij kunnen ontheffing krijgen van deze verplichting op grond van zwaarwegende natuurwetenschappelijke belangen, bescherming van de persoonlijke levenssfeer of de aard van het terrein.

3.3 Particulier natuurbeheer

Particulier natuurbeheer is het beheer van natuur door personen en organisaties die het recht hebben op gebruik en beheer van het betreffende terrein. Met organisaties worden bijvoorbeeld instellingen, stichtingen en verenigingen bedoeld met een volledige rechtsbevoegdheid. Natuurbeschermingsorganisaties als het Zuid-Hollands Landschap, Staatsbosbeheer en Vereniging Natuurmonumenten worden niet gerangschikt onder de noemer van particulier natuurbeheerder. Instanties zoals waterwinbedrijven, waterschappen en provincies zijn uitgesloten van subsidiëring uit de SN.

Binnen de begrensde natuurgebieden is particulier natuurbeheer mogelijk in (delen van) Reeuwijk, Boskoop, Krimpenerwaard en de Lopikerwaard. In Driebruggen wordt geen particulier natuurbeheer voorgestaan omdat hier de gronden praktisch verworven zijn voor natuurdoeleinden. Verder is particulier natuurbeheer mogelijk in de ecologische verbindingszones (Robuuste Zones).

Voor particulier natuurbeheer moet worden voldaan aan de in dit natuurgebiedsplan gestelde natuurdoelen en randvoorwaarden. Belangrijk is verder dat de natuurbeheerders onderling de doelen goed afstemmen, uitgaande van een aaneengesloten peilbeheer en een op elkaar afgestemd waterkwaliteit en maaibeheer, omdat anders de realisering van de beoogde natuurdoelstellingen niet wordt gehaald.

3.4 Agrarisch natuurbeheer

In sommige gevallen kan binnen een begrensd natuurgebied een beheersovereenkomst op grond van de Subsidieregeling Agrarisch natuurbeheer (SAN) worden afgesloten. Het gaat dan om gronden

- die geen eigendom zijn van een terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie, en
- waarvoor geen subsidie functieverandering is ontvangen, en
- waar in bijlage 3 van de SAN (Vergelijkingstabel agrarisch natuurbeheer) een SAN-pakket is opgenomen dat in overeenstemming is met de in de in het natuurgebiedsplan voor het betreffende gebied aangegeven natuurdoelstellingen en basis- en pluspakketten.

Het gaat, kort samengevat, om gronden binnen een natuurgebied die nog in agrarisch gebruik zijn, waarvoor in het natuurgebiedsplan natuurdoelen zijn aangegeven die geheel of gedeeltelijk zijn te realiseren via agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld botanisch graslandbeheer of weidevogelbeheer.

In **tabel 1** staan de natuurdoelen en de pakketten voor agrarisch natuurbeheer aangegeven die vooruitlopend op de te realiseren natuurdoelpakketten kunnen worden afgesloten.

3.5 Verwerving en koopplicht

Op basis van vrijwilligheid is het mogelijk om gronden in het natuurgebiedsplan te verkopen aan het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL). Het BBL heeft een *koopplicht* van gronden die te koop worden aangeboden. Het BBL hanteert de agrarische marktwaarde. De door BBL verworven gronden worden overgedragen aan Staatsbosbeheer en het Zuid-Hollands Landschap. De koopplicht blijft onveranderd van toepassing op gronden met particulier natuurbeheer, in het geval het beheer zou worden beëindigd. Voor alle nu nog agrarische gronden binnen de begrenzing is dus verwerving door BBL mogelijk.

In de begrensde gebieden kunnen gebouwen worden aangekocht. De volgende (algemene) uitgangspunten worden voor de gebieden gehanteerd:

- (Gemengde) melkveebedrijven worden op basis van vrijwilligheid in hun geheel verworven. Agrariërs die willen verplaatsen kunnen in aanmerking komen voor een gedeeltelijke vergoeding van de verplaatsingskosten (Regeling Bedrijfshervestiging en Beëindiging);

- Intensieve veehouderijen en (glas)tuinbouwbedrijven worden niet verworven tenzij handhaving na afweging van alle belangen ongewenst is. De beoordeling vindt plaats op basis van ecologische en milieuhygiënische overwegingen en effectiviteit van beheer. Bij een beoordeling ten nadele van het na te streven natuurdoel wordt het bedrijf (op basis van vrijwilligheid) aangekocht
- Indien aankoop van een intensief veehouderijbedrijf of (glas)tuinbouwbedrijf aan de orde is, wordt de vrije agrarische verkeerswaarde uitgekeerd. Voor deze bedrijven gelden geen regelingen welke een compensatie bieden voor een verplaatsing.
- Niet-agrarische bedrijven worden in principe niet verworven, tenzij het huidige gebruik extra beperkingen wordt opgelegd ten opzichte van de vigerende planologische en milieuhygiënische mogelijkheden.

•

Aan de in dit plan gegeven informatie over de Subsidieregeling Natuurbeheer kunnen geen rechten worden ontleend. Voor gedetailleerde en de meest recente informatie over deze regeling kunt u bellen met de DLG, Regio West op 030-2344079 of het LNV-loket op 0800-2233322.

4 Uitvoering

4.1 Gevolgen voor andere plannen

De gebieden Driebruggen en Lopikerwaard zijn aangemerkt als probleemgebieden in de zin van de Richtlijn 75/268/EEG van de Europese Raad. Op grond van de grenzen van het probleemgebied kan het beheerspakket Landbouw met natuurlijke handicaps (bijlage 31 SAN) worden aangevraagd. Ook na de vaststelling van de natuurgebiedsbegrenzing blijft dit mogelijk. De mogelijkheid om zonder aanvullende bepalingen het beheerspakket Landbouw met natuurlijke handicaps af te sluiten blijft van kracht zolang de begrenzing van het probleemgebied blijft bestaan. Voor het eventueel opheffen van de begrenzing van het probleemgebied moet een afzonderlijke procedure worden gevolgd.

In het Beheersgebiedsplan Zuid-Holland (maart 2001) is geregeld dat in de gebieden, waar natuurgebiedsplannen zijn of worden vastgesteld, het beheersgebiedsplan niet langer van toepassing is. Dit betekent dat na de definitieve vaststelling van dit natuurgebiedsplan agrarisch natuurbeheer in dit gebied alleen kan plaatsvinden op basis van de SAN-pakketten uit dit natuurgebiedsplan.

4.2 Subsidie aanvragen

Een aanvraag voor subsidie doet u door het formulier "Aanvraag tot subsidieverlening SN (algemeen)" in te vullen en – vergezeld van bijbehorende bijlagen - op te sturen naar Dienst Regelingen Roermond. Het formulier, met een brochure die de Subsidieregeling natuurbeheer 2000 verder toelicht, is verkrijgbaar bij Dienst regelingen Roermond. Hiervoor belt u het gratis informatienummer 0800-22 333 22.

Indien u subsidie voor inrichting of functieverandering wilt aanvragen dient u tevens het aanvraagformulier "Inrichting en functieverandering SN" in te vullen.

De Dienst Regelingen beoordeelt de aanvragen op volledigheid en juistheid. Zo wordt nagegaan of alle vereiste gegevens zijn ingevuld en bijlagen zijn bijgevoegd, en of de aanvragen voldoen aan de regelingsvoorwaarden en het natuurgebiedsplan.

Wanneer een aanvraag onjuist of onvolledig is ingevuld wordt de aanvrager in de gelegenheid gesteld de aanvraag alsnog juist in te vullen. Dit moet binnen 14 dagen nadat dit schriftelijk door de Dienst Regelingen aan de aanvrager is aangegeven.

Onjuiste of onvolledige aanvragen worden geheel of gedeeltelijk afgewezen. Hiertegen kan op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bezwaar worden gemaakt bij Dienst Regelingen.

Een aanvraag kan tevens worden afgewezen als het beschikbare budget is uitgeput. De minister van LNV publiceert jaarlijks in de Staatscourant de subsidieplafonds voor de verschillende subsidievormen en pakketten.

4.3 Subsidieperiode

De SN werkt met zogenaamde tijdvakken van zes jaar, die ingaan op de eerste dag van de maand. De subsidieperiode van de verschillende subsidievormen bedraagt altijd één tijdvak, met uitzondering van de subsidie functieverandering, die wordt toegekend voor een periode van 5 tijdvakken (30 jaar). Gedurende het tijdvak moet de subsidieontvanger aan de voorwaarden en verplichtingen van de regeling voldoen.

4.4 Meer informatie

Indien u meer informatie wenst kunt u contact opnemen met de Dienst Landelijk Gebied, Regio West, team Natuur, tel: 030-2344079 of de Dienst Regelingen Roermond, Postbus 965, 6040 AZ te Roermond (tel: 0800-22 333 22)